

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Β'. ΦΥΛΛΑΔ. Η'.

28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1874.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

(Ανεγνώσθη εν τῇ Φιλολογικῇ Συλλόγῃ Βύρωνι)

ὑπὸ Κωνσταντίνου Ζησίου.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Θέσιν δὲ κατέχουσιν αἱ καλὰ τέχνηαι ἧτοι τὸ τεχνικὸν καλὸν ὡς καὶ τὸ ἐν γένει καλὸν παρὰ τοῖς αἰσθήμασιν ἐξαιρετικὴν καὶ εἶναι ἐκ τῶν ἐπικρατούντων ἐν αἷι καρδίῃ. Ἐν τῇ καινῶνι δὲ ὡσαύτως ἀπολαμβάνουσιν ἐξέχουσιν τιμὴν τιθέμεναι μετὰ τὰς ἐπιστήμας· οἱ ἀρχαῖοι μάλιστα οὐδεμίαν διαφορὰν μεταξὺ ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν ἐγνώριζον· οὕτως ἀκούομεν αὐτοὺς παρατιθέντας τὰς λέξεις « τέχνηαι καὶ ἐπιστήμαι », αὐτοὶ δὲ ἐθεώρουσαν καὶ τὴν ποίησιν μίαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ ὁ Σιμωνίδης ἀπακάλει τὴν ποίησιν ζωγραφίαν λαλοῦσαν καὶ τὴν ζωγραφίαν ποίησιν σιγῶσαν. Ὁ δὲ Γαλκὸς διαίρων τὰς τέχνας εἰς δύο εἰς εὐγενεῖς ἧτοι ἐπιστήμας καὶ εἰς βαναύσους, καταλέγει καὶ τὴν καλλιτεχνίαν εἰς τὰς πρώτας λέγων « ἐκ μὲν τοῦ πρώτου γένους ἱατρικὴ τε καὶ ῥητορικὴ καὶ μουσικὴ, γεωμετρία τε καὶ ἀριθμητικὴ καὶ λογιστικὴ καὶ ἀστρονομία καὶ γραμματικὴ καὶ νομικὴ· πρόσθε δ' εἰ βούλει ταῦταίς πλαστικὴν τε καὶ γραφικὴν· εἰ γὰρ διὰ τῶν χειρῶν ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' οὐκ ἰσχύουσιν νεανικῆς δεῖσθαι τὸ ἔργον αὐτῶν ». Ἐλεγον δὲ ταῦτα οἱ ἀρχαῖοι δικαίως πως· διότι αἱ καλὰ τέχνηαι δὲν εἶναι βαναυσουργία τις, ἧτις κατασκευάζει τι ἀπαράλλακτα, ὅπως πρὸ χιλίων ἐτῶν κατασκευάζεται, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὰς βιωτικὰς ἀνάγκας, ἀλλ' ἐργάζεται διὰ τοῦ πνεύματος μεταχειριζομένη τὰς χεῖρας, ὅπως αὐταὶ χρησιμεύουσιν, ἵνα γράψωσι τοὺς πρῶτους στίχους

ἐνὸς Πινδάρου καὶ τὴν ἀπαστρέπτουσιν ἀλήθειαν τῆς φιλοσοφίας ἐνὸς Πλάτωνος. Διὰ τοῦτο, ὅτε ποτὲ ὁ Λεονάρδος Βίντου ἐπατιμάτο ὅτι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας δὲν ἤργαζετο εἰς τὸν πίνακα τοῦ μυστικοῦ δείπνου, εἶπε περισσότερον ὁ καλλιτέχνης ἐργάζεται ὅταν μὲ ἐσταυρωμένης χεῖρας ἴσταται ἀπέναντι τοῦ πίνακος ἢ ὅταν κρατεῖ τὸν χρωστήρα εἰς τὰς χεῖρας. Πρὸς τοῦτους δὲ ἡ καλλιτεχνία, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπιστήμη σκοπὸν ἔχει οὐχὶ ταπεινὸν τινα καὶ μετὰ τῆς ὕλης συνδεδεμένον ἀλλ' εὐγενῆ· τὸ νὸ ἐξυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ τὰ ταπεινὰ καὶ τὰ περικυκλοῦντα αὐτὸν εἰς τὴν ἰδανικότητα, διότι ἡ καλλιτεχνία προσβάλλει οὐχὶ τὰς αἰσθήσεις, ἧτοι τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὰ αἰσθήματα καὶ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως καὶ πᾶσα ἄλλη ἐπιστήμη. Κατέχει δὲ ὡσαύτην ἐν ἑαυτῇ ἡ τέχνη δύναμιν, ὅσην καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ φιλοσοφία, ἵνα παραστήσῃ μίαν ἰδέαν, μίαν ἀφρημένην ἔννοιαν διὰ χρώματος, δι' ἤχου, διὰ σκληρῆς ὕλης, ὅπως ἐκείνη διὰ γραμμάτων, διὰ λέξεων· οὕτω παρὰ μὲν τοῖς νεωτέρους αἱ εἰκόνες τοῦ Παρθένου τῶν ἀφρημένων ἔννοιῶν τῆς φιλοσοφίας, τῆς ποιήσεως, τῆς θρησκείας, δύνανται νὰ ἐρίσωσι πρὸς πᾶσαν τῶν ἔννοιῶν τούτων ἐξήγησιν φιλοσόφου· παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις γνωρίζετε ὅτι ὁ Ὀλύμπιος Ζεὺς τοῦ Φειδίου ἠδύνατο νὰ παραῖξῃ τὴν γῆν ὅπως ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε τοῦ Ὀμήρου. Ὁ Τιμόμαχος λέγουσιν ἐξωγράφησε Μήδειαν μέλλουσαν νὰ θανατώσῃ τὰ τέκνα τῆς ὑπὸ τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῆς φιλοστοργίας ἀμειψαλανταγομένην· παρεστήσε δὲ θαυμασίως τὰ δύο τῆς πάθης

ἐν γὰρ ἀπειλῇ

δάκρυ, ἐν δὲ ἔλεῳ θυμὸς ἀνατρέφεται 1).

Ἰδοὺ σιγῶσα ποίησις· πόσους στίχους ἐχρειάσθη ὁ Εὐριπίδης διὰ νὰ παραστήσῃ τὰ πάθη τῆς Μηδείας ταῦτα; Ὁ δὲ τοῦ Λουκίππου

1). Ἀνθολογία ἑλληνική.

Ἀλέξανδρος ἐστραμμένον ἔχων τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐφαίνετο ὅτι ἔλεγε·

Γὰν ὑπ' ἐμοὶ τίθεμαι, Ζεῦ, σὺ δ' Ὀλυμπον ἔχει. 2

Ὁ δορυφόρος τοῦ Πολυκεδείτου, τοῦ Κρησίλα ὁ κατετοξευμένος Διευτρέφης « in quo possit intelligi quantum restet animi » ἡ βουῆ Μύρωνος τοῦ Ἐλευθερέως εἰς τὴν 45 ἐπιγράμματα Ἑλληνικά καὶ Λατινικά σώζονται, ὁ δολιχοδρόμος Λάδας, ὁ ἀποξυόμενος, ὁ παῖς ὁ ἐξάγων ἀκάνθαν, ἦσαν ἀριστουργήματα τῆς ἠθοποιτικῆς τέχνης.

Ἀνεγνώσατε δὲ πιθανῶς τὴν ὑπὸ τοῦ Βίγκελμαν περιγραφὴν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Βελθεδέρε· εἶναι θαῦμα ἢ ἡ ὑπερφάνεια εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκφράζεται ἐξαιρέτως ἐπὶ τοῦ πώγωνος καὶ τοῦ κάτω χεῖλους· ὁ θυμὸς εἰς τοὺς βόθρους τῆς βίνος του καὶ ἡ περιφρόνησις εἰς τὸ ἀνοῖγμα τοῦ στόματος· ἐπὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς θείας ταύτης κεφαλῆς ἐδρεύουσι αἱ χάριτες καὶ τὸ κάλλος μένει καὶ μετὰ τῆς αἰσθήσεως ἄμικτον καὶ καθαρὸν ὡς καὶ ὁ ἥλιος τοῦ ὁποῖου εἶναι εἰκὼν.

Τοιαύτην λοιπὸν δύναμιν ἔχουσα ἡ καλλιτεχνεῖα, παριστῶσα τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς, δὲν ἦτο ἀξία νὰ ταχθῆ μεταξὺ τῶν ἐπιστημῶν· δύναται. Ὁ Ἐγγελοῦ μάλιστα ἐθεώρησε τὴν τέχνην, ἐξέχουσαν αὐτῶν, 1) διότι ἐταξεν αὐτὴν μετὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοσοφίας, ὡς δυναμένην ὑψηλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ θεοῦ νὰ παραστήσῃ, ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι δύο· καὶ εἶναι μὲν κάπως ὀρθὴ ἡ γνώμη αὕτη, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ὑλικαί· πως αἱ τέχναι καὶ δὲν ἔχουσι τοσαύτην δύναμιν εἰς τὴν παράστασιν τῶν ἐννοιῶν, ὅσον αἱ λοιπαὶ ἐξέχουσι ἐπιστῆμαι, ἡ φιλοσοφία, ἡ ποίησις, διὰ τοῦτο κατόπιν τάσσονται αὐτῶν, ὡς ἡ κάτωθεν βεβηλὴς τῆς ἀνωτάτης νοητικῆς ἀναπτύξεως, ὡς ἡ μικροτέρα δύο θυγατέρων τοῦ αὐτοῦ γεννήτορος, τῆς ψυχῆς.

Ἐγεννήθησαν δὲ αἱ μὲν τῶν τεχνῶν ὅσαι ἐλευθερίαι οὐσαι οὐδαμῶς πρὸς βιωτικὴν τινα ἀνάγκην ἀποβλέπουσιν ἐκ τῆς ἐρέσεως πρὸς τὴν μίμησιν, ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ ἡ μᾶλλον ἡ ἐξ ἧς προήλθεν οἰκοδομικὴ, ὡς ὑπερτικὴ τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, ἐκ τῆς ἀνάγκης. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ Ῥόος 2) καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ τέλειον, τὸ ἰδανικὸν καλὸν τὸ ἐν τῇ τελείᾳ τέχνῃ ἀπαντῶμενον φαίνεται ἐσφαλμένη, διότι ὀρθώτερον ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἐγεννήθη ἐκ τῆς πρὸς τὴν παράστασιν τοῦ καλοῦ ἐρέσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ προήλθεν ἐκ τῆς τεκτονικῆς, ἧτις βαναυσουργία οὐσα καὶ ὑπερτικὴ τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν ἐγεννήθη ἐκ τῆς ἀνάγκης, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἐκ τῆς ἀνάγκης προήλθεν ὡσαύτως δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφία ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς πρὸς τὴν παράστασιν τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ ἐρέσεως, ἂν εἰς τὰ πρῶτα ἔργα τῶν δύο αὐτῶν τεχνῶν ἀποβλέψωμεν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκ τῆς ἐρέσεως πρὸς τὴν μίμησιν, ἧτις ἡξέυρετε πόσον καὶ αὕτη ἐπετυγχάνετο κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους.

Ἀρχαιότερα δὲ πασῶν τῶν τεχνῶν εἶναι ἡ τεκτονικὴ, ταύτης δὲ ἐπεταῖ ἡ μουσικὴ ἔπειτα ἡ ζωγραφία καὶ καθ' ἑξῆς. Εἴπομεν δὲ ὅτι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ πρώτη ἐγεννήθη καὶ δικαίως· ἐπειδὴ ἅμα γινόμενος ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ἄνθρωπος, πρῶτον τὸ ὅποιον ἠσθάνθη, ἦτον ἡ ἀνάγκη, ἡ στερεὰ καὶ πολύμορφος συνάμα ἀνάγκη, μία μορφή τὴν ὁποίαν ὁ πρὸ τοῦ κόσμου οὗτος Πρωτεύς παρουσίαζεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἦτον ἡ ζήτησις ἡ κατασκευὴ κατοικίας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς ὀρυγῆς τοῦ Βορρᾶ καὶ τῆς μανίας τοῦ

Νότου καὶ ἀπὸ τῶν πεπυρακτωμένων βελῶν τοῦ θερινοῦ ἡ λίσου τὸ ἀσθενὲς αὐτοῦ σκῆνωμα νὰ προφυλάξῃ. Κατεσκεύασε λοιπὸν οἶκον ἢ ἐκ ξύλων ἢ ὅπου ἐστέρειτο τοιούτων κατέφυγεν εἰς τὰς ὀπὰς τῶν ὀρέων καὶ ἐπειδὴ οὕτως ἦσαν σπάνια, ἔφαγε τοὺς βράχους καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐποίησεν οἰκήματα δώσας ἀφορμὴν εἰς τὴν μέλλουσαν ἀρχιτεκτονικὴν. Ἡ γλυπτικὴ δὲ καὶ ἡ ζωγραφία ἐλευθεριώτεραι οὐσαι τέχναι ὑποθέτουσι βίον ἀνετώτερον ἐκεῖνου καθ' ὅν ὁ ἄνθρωπος πιέζεται ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνετος βίος ἐστὶν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης θλιβομένου, φανερόν ἐστι καὶ αἱ δύο αὗται τέχναι μεταγενέστεραι καὶ πολλὴ τῆς τεκτονικῆς ὑπάρχουσι, σύγχρονοι ἴσως αὐτῆς, ὅτε καλλιτεχνικὸν ἐλάμβανε τύπον. Αὗται δὲ αἱ δύο καλὰί τέχναι ἡ γλυπτικὴ δηλαδή καὶ ἡ ζωγραφία, καίτοι ἐλευθερίαι ἦσαν, δὲν ἦσαν ὅμως καὶ ἐλεύθεραι, ἀλλ' ὑπαρέτουσαν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ καὶ ἐπὶ πολλὴν μάλιστα χρόνον, ἐπειδὴ πρὸς κόσμον μόνον τῶν ἀρχιτεκτονικῶν δημιουργημάτων μετεχειρίζοντο αὐτάς, κοσμοῦντες δι' ἀναγλύφων ἢ περιφανῶν ἀγαλμάτων, δι' ἀνθεμιῶν ἢ κυματίων τοὺς ναοὺς καὶ τὰ παρόμοια ἀρχιτεκτονικὰ ἔργα· ἀγαλμα δὲ ἡ πῖναξ ἀνεξαρτήτως οἰκοδομημάτων τινος κατεσκευασμένος δὲν ἀπαντᾷται ἢ σπανιότατα καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς προόδου τῆς τέχνης παρὰ τοῖς Ἑλλήσι· διότι καὶ οἱ ὀβελίσκοι καὶ αἱ σφίγγες παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ αὐτὰ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ναοῖς σχέσιν ἔχουσι καὶ ρυθμικῶς πρὸς τὰ οἰκοδομημᾶτα κεινται. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο αὐτῶν τεχνῶν τίς εἶναι ἡ παλαιότερα ἄδηλον, καίτοι ὁ Guiney διάφορον ἔχει γνώμην· λέγει δὲ ὅτι « Plus d' un écrivain a remarqué que la sculpture paraît avoir toujours et par-tout précédé de la peinture ». Ὅστε ἔδ' αὐτὸς ἀναφέρει τοὺς συγγραφῆς, οὗτε ἐγὼ οἶδα τοὺς ἄνδρας· Ἐπειτα δὲ δὲν σημαίνει τίποτε καὶ ἡ μαρτυρία συγγραφέως εἰκοτολογούντος ὅτι ἡ μία τέχνη προέλαβε τὴν ἄλλην εἰς τὴν μίμησιν.

Ἐγεννήθησαν δὲ ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ γραφικὴ ἐκ τοῦ ἐνοστικτοῦ πρὸς τὴν μίμησιν καθὼς δηλαδή ὅταν ἤμεθα μικροὶ ἐλαμβάνομεν κηρὸν ἢ ζύμην καὶ ἐπλάττομεν πουλάκια καὶ σκυλάκια ἢ δι' ἄνθρακος ἐμαυρίζαμεν τοὺς τοίχους ἀπὸ τῆς οἰκίας μας μέχρι τοῦ σχολείου ἀδιδάκτοι, οὕτως οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἐρέσεως πρὸς τὴν μίμησιν ἐζωγράφησαν καὶ ἐγλύψαν τὰ εἰσινὰ πρῶτα αὐτῶν ἔργα. Εἰς ταῦτα ἔδωκαν ἔπειτα καλλιτεχνικὸν τινα τύπον ἔξοχά τινα πνεύματα τὰ ὅποια καθ' ἀπάσας τὰς ἐποχὰς δὲν παύουσι νὰ γεννῶνται. Ὁ Δαίδαλος ἐκίνησε τὰ πεπεδημένα τῶν Αἰγυπτίων ζῶανα. Ὁ Σιμαβύης ἔδωκεν ἀνθρωπίνην μορφήν εἰς τὰ μηδαμινὰ τῶν Βυζαντινῶν ἔργα.

Ἡ δὲ μουσικὴ εἶναι μὲν προγενεστέρα τῆς γραφικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἐγεννήθη, ἂν καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν βαθεῖαν, ὅπως καὶ ἐκείνη, ἀρχαιότητα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι δύναται τις καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐδάφους νὰ προσευχηθῆ γονυπετήσας, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μόνος ἐνώπιον τοῦ συμπαντος προσευχόμενος ἐκπλήσσειται καὶ δὲν τολμᾷ, διὰ τοῦτο πρῶτον κατεσκεύασε τὸν βωμὸν, κραταῖαν, οὕτως εἰπάει, χεῖρα ὑψῶσαν τὰ ἐπ' αὐτῆς τιθέμενα ἱερεῖα πρὸς τὸ ἄπειρον ὄν, τὴν πρὸς τὸ ὅποιον λατρεῖαν, οὕτως οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἠνθόνον· πρῶτον λοιπὸν ὁ βωμὸς καὶ ἡ προσευχὴ κατόπιν, ἧτις πάλιν βραδύτερον ἐμελοποιήθη καὶ ἰδοὺ πῶς. Ὁ ἄνθρωπος μέλλων νὰ προσενέγκῃ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ εἰς τὸν θεὸν τοῦ ἀπείρου διὰ τὰς ἀφθόνας αὐτοῦ εὐεργεσίας μετεχειρίσθη πρὸς τὸ ὄν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐνόμιζεν ὅτι τὸν ἐπλάσεν, ἀπειθυμῶμενος γλώσσαν οὐχὶ ὁποίαν μετεχειρίζετο πρὸς τὴν σύζυγον καὶ

4) Q. de Quiney. Le Jupiter Olympien, § 2.

1) Cours d'esthétique. καὶ παρὰ Γαρνιέρ ἐνθα ἀνωτέρω μετάφρασις Βερνάρδου.

2) Ἀρχαιολογ. βιβλ. α'. § 24.

τοὺς ἀδελφοὺς του, ἀλλ' ἐκλεκτὴν, ἐντονον καὶ ἐννοίας μοναδικὰ καὶ ἐξαιτίας περιέχουσαν, ἐπέφερε δὲ ταῦτα μετ' ὄνον· ὁ τόνος οὗτος κατόπιν συχνὰ καὶ καταλλήλως, ὅπερ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτῇ περιέχει, ἐπαναλαμβάνόμενος ἐγέννησε τὸν ρυθμὸν καὶ τὸν ρυθμικὸν τόνον τῆς ποιήσεως τὸν ἀπαντῶμενον εἰς τὰς Βεδάς καὶ τὴν Μχαβαράταν καὶ λοιπὰ τῶν Ἰνδιῶν, εἰς τὰ ποιήματα τῶν Περσῶν, τῶν Ἑλλήνων, τῶν Καλλιθονίων, εἰς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν τῶν Ἀράβων.

Τῆς τοιαύτης δὲ προόδου τῆς ποιήσεως ἄριστον παράδειγμα παρέχει ἡ ποίησις τῶν Ἑβραίων ἐν αὐτῇ οὐδεὶς ρυθμὸς διακρίνεται ἀλλὰ τῶν ἐννοιῶν παράταξις· ἡ δὲ ἴδιον ὅτε ἡ αὐτὴ ἔννοια διὰ διαφόρων ἐκφράσεων ἐπαναλαμβάνεται ἢ ὅλος ἀντίθετος ἔννοια ἀντιτάσσεται εἰς τὴν πρώτην· αὗται ἔχουσι ρυθμικὴν τινα σχέσιν καὶ τόνον 1) ὅπου δὲ ἀπαντῶνται ὁμοιοκαταληξίαι καὶ ἄλλα παίγνια τοῦ ρυθμοῦ 2) ταῦτα παρὰ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῖς Ἀράβων ἔχουσι πιθανῶς παραλαβεῖ. Κακῶς δὲ τινες φρονοῦσι ὅτι τὰ σωζόμενα ταῦτα παίγνια, εἶναι δείγματα τῆς παρ' Ἑβραίοις παλαιότερας ὑπάρξεως ὁμοιοκαταληξίας καὶ λοιπῶν ρυθμικῶν τελειότητων. 3)

Ἡ ποίησις λοιπὸν οὕτω τελειοποιημένη ἐχρησίμευεν αποκλειστικῶς εἰς προσευχὰς πρὸς τὸ θεῖον, ὡς αἱ Βεδαὶ τῶν Ἰνδιῶν, οἱ ψαλμοὶ τῶν Ἑβραίων καὶ οἱ ὕμνοι τῶν Ἑλλήνων. Ὅταν δὲ οἱ ὕμνοι οὗτοι ἀπηγγέλλοντο, συνωδεύοντο ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς συγκινητικῶν ἐννοιῶν ὑπὸ τινος ἀπηγήσεως, ὅπως παρ' ἡμῶν ἀπαγγέλλεται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ αἱ πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ἐνῶ ὀρισμένως λέγεται ὅτι ταῦτα εἶναι ἀνάγνωσμα καὶ οὐδὲν πλέον. Αὕτη δὲ ἡ ἀπήγησις κατὰ μικρὸν ἐκταθεῖσα καὶ μορφωθεῖσα κατὰ τὰς ἐν τῇ φύσει προτύπους μελωδίας ἐγένετο μουσικὴ μελωδία καὶ ἐκφρασις τοῦ καλοῦ ὁμοίᾳ ἢ καὶ ὑπερέχουσα τῆς ἐν τῇ φύσει μουσικῆς.

Ἡ δὲ ὀρχηστικὴ ἢ νεωτέρα πασῶν τῶν καλῶν τεχνῶν εἶναι μετὰ τὴν τελείαν καὶ ὀλοσχερῆ ἀνάπτυξιν τῆς μουσικῆς ἀρχὴν λαβούσα.

Περὶ τῆς χώρας ἐν ἣ πρώτον ἀνεφάνη ἡ τέχνη καὶ τῆς προόδου αὐτῆς ἦτοι τὴν ἱστορίαν τῶν καλῶν τεχνῶν θέλω ἀρχίσαι ἀπὸ τῆς συνεδριάσεως τῆς ἐπομένης.

K. Ζησιου.

Ο ΚΟΜΗΣ ΑΛΑΡΚΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

(Συνέχεια ἴδε φυλλ. Ζ')

Ἦδη δὲ ἐπὶ ἑπτὰ εἴην παρέλθει ἐκ τῆς συνομολογήσεως ἐκείνης, γενόμενης μεταξὺ τοῦ βασιλέως, τοῦ κόμητος Ἀλάρκου καὶ τοῦ Ἰουδαίου, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κόμησις ἐπέφερε τοὺς θλιβεροὺς ἐκεῖνους λόγους. « Κατράμενος ὅστις ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ νὰ μὲς ἀποχωρήσῃ!

Ἐπὶ τὰ ἑτὴ εἶχον παρέλθει, ἡμέρα ἀντὶ ἡμέρας ὥρα ἀντὶ ὥρας, ὅταν ὁ Λαζαρίλλος κρούσων τὴν κιθάραν του εἶπε :

Θὰ σὰς ψάλλω τὰ ἐνδιαφέροντα συμβάντα τοῦ ἀγαθοῦ κόμητος Ἀλάρκου. »

Βεβαίως δὲν ἦτο αὐτὸ τὸ συμβάν τοῦ φρουράρχου ὅπερ ὁ Λα-

1) Ἰῶβ, Ψαλμοί, Προφητεῖαι.

2) Γένεσ. 4, 23., Ψαλμ. Α'. α. στίχος (ὁμοιοκαταληξία). — Ψαλμ. 145., — Ψαλμ. 119., Ἱερ. θεῖνοι (ἀχροστιχίς).

3) Lowth de sacra poesia Hebraiorum.—Herder Von Geist der Hebraischen Poesie.

Ζαρίλλος ἐμελλε νὰ ᾄσῃ· οὐχ ἦττον ὅμως ἐπέφερε φρικίαισιν εἰς τὸν κόμητα ὡς εἰ ἐπρόκειτο ἀπολώτους περὶ αὐτοῦ.

Καὶ ὑπῆρχε βεβαίως αἰτία ἧτις νὰ τὸν κάμῃ νὰ φρίξῃ· διότι ὅσω παῖς καὶ ἂν ἦτο ὁ κόμησις ἤκουσε παρὰ τῆς τροφῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἀρχαῖον ᾄσμα ποιηθὲν ἐφ' ἑνὸς τῶν προγόνων του, ὅστις καὶ αὐτὸς, διετάχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως νὰ διαχωρισθῆ τῆς συζύγου του, ὅπως νυμφευθῆ τὴν ἡγεμονίδα.

Πάντες ἐγίνωσκον τὸν μῦθον τοῦ κόμητος Ἀλάρκου.

Ὁ βασιλεὺς τὸν διέταξε νὰ φονεύσῃ τὴν σύζυγόν του ὅπως νυμφευθῆ τὴν ἡγεμονίδα, ἧτις ἤρατο αὐτοῦ· ὁ ἀγαθὸς κόμησις δὲν δύναται νὰ συγκατατεθῆ, πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡ θέλησις τοῦ βασιλέως εἶναι ἀκλόνητος!

« Πρέπει νὰ ἀποθάνῃς κόμησσαι, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἶπεν ὁ κόμησις τῇ συζύγῳ μετ' ἐκτεθειμένην καρδίαν.

— Δὲν λυποῦμαι διὰ τὸν θάνατόν μου, εὐτυχία τῆς ζωῆς μου! κράζει ἡ κόμησσαι ἐναγκαλιζομένη τὸν προσφιλῆ τῆς σύζυγον, ἀλλὰ λυποῦμαι διὰ τὰ δυστυχῆ μου μικρὰ τέκνα, ἅτινα ἔχουσι ἀκόμη ἀνάγκην τοῦ στήριγματός μου. Φέρε μου τα, προσφιλῆ κύριε, ἵνα λάβωσι τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν μου.

— Δὲν θὰ τὰ ἴδῃς πλέον, κόμησσαι, ἀποκρίνεται ὁ κόμησις, δὲν πρέπει νὰ τὰ ἴδῃς εἰς οὐδεμίαν τῆς ζωῆς σου ἡμέραν! »

Ὅταν ὁ Λαζαρίλλος εὐρίσκετο εἰς τὸ μέρος τοῦτο, δηλαδή εἰς τὴν τετάρτην στροφὴν τοῦ ᾄσματος, ὁ κόμησις ἐγένετο ὠχρὸς ὡς φάσμα, ἔλαβε τὴν κόρην του ἐντὸς τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, ἠγέθη ἀποτόμως, καὶ εἶπε τῷ αἰδιῷ.

« Σιώπα, παῖ! βλέπεις ὅτι ἐπισύρῃς τὰ δάκρυα τοῦ τέκνου μου. Λάβε τοῦτο, προσέθηκε ῥίπτων αὐτῷ βαλάντιον περιέχον χρυσὰ τινα νομίσματα, καὶ ἀπέλθε τάχιστα.

— Τὸν ἀποπέμψεις, ἀνέκραξεν ἡ Λαυρεντία, ἵνα ἀπέλθῃ νὰ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰ τείχη φρουρίου ἔχοντος κύριον ἰλιγώτερον φιλάνηθρωπον σοῦ· κράτησέ τον, πάτερ. Δὲν μοὶ εἶπες ὅτι τὰ εὐρισκόμενα παιδιὰ φέρουσι εὐτυχίαν;

— Τὸν θέλεις δι' ἀκόλουθον; ἠρώτησεν ὁ κόμησις ἐναγκαλιζόμενος τὴν κόρην του.

— Πόσον ὠραῖος θὰ ἦναι, » ἀνέκραξεν ἡ παῖς λαμβάνουσα τὴν χεῖρα τοῦ Λαζαρίλλου διὰ πᾶσαν ἀπάντησιν, καὶ σύρουσα αὐτὸν ὅπως ἐνδύσῃ αὐτὸν ἀμέσως τὸ ἐνδυμα τοῦ νέου αὐτοῦ ὑπουργήματος.

Μείνασα μόνη μετὰ τοῦ συζύγου τῆς, ἡ κόμησσαι ἧτις ἠγνῶει τὸ νῆμα τῆς παραδόξου συνθήκης μεταξὺ τοῦ Ἰουδαίου καὶ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἧτις ἐβλεπε τὴν ἰσχυρογνώμονα θλίψιν ὑφ' ἧς κατείχετο ὁ κόμησις, ἡ κόμησσαι, λέγομεν, ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ θαυμασίου ἐκεῖνου γυναικεῖου αἰσθήματος, ὅπερ ἐνοεῖ καὶ τὴν μουσικωτέραν σκέψιν τοῦ ἀνδρὸς οὐτινος ἐράται, εἶπεν, ὑπαινιττομένη τὸ ᾄσμα ὅπερ πρὸ ὀλίγου ἤκουσε.

« Ἐὰν ὁ βασιλεὺς σοὶ διέταττε τὸν θάνατόν μου, καὶ ἐὰν οὗτος ἠδύνατο νὰ προσθέσῃ ὦραν δόξης καὶ εὐτυχίας εἰς τὴν ζωὴν σου, θὰ ἀπέθνησκον, κύριε, εὐχαρίστως, ὡς ἡ σύζυγος τοῦ προπάτορός σου! »

Ὁ κόμησις ἐφρικίασεν ἀκούων τὴν κόμησσαι οὕτω λαλοῦσαν τὴν ἀνήγειρε ζωηρῶς, τὴν περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων του, τὴν ἐνγκαλιζήθη περιπαθῶς, καὶ ἐμελλε νὰ τῇ ἀποκριθῆ, ὅτε εἰς ἀκόλουθον τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι γέρον τις ὑπὸ τοῦ βασιλέως παρεβίβη, ἐζήτη νὰ τῷ ὁμιλήσῃ.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μέλαν νέφος ἐκάλυψε τὴν σελήνην, μέλαν κάλυμμα περιέβαλε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κόμητος.

Παρεκάλεσε τὴν κόμησσαι νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς, καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἀκόλουθον νὰ εἰσαγάγῃ τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ βασιλέως.

Μετά τινά λεπτά, ἀνήρ. ὕψηλός ἰσχυρὸς σκελετώδης, ἐνδεδυμένος διὰ μακροῦ φαιῦ ἐνδύματος, φέρων κίθαριν ἐφάνη ἐπὶ τῆς οὐδοῦ τῆς θύρας.

Ἦσαν ὁ Ἰουδαῖος Σαλομών Ῥεβολλέδος. Ἐνταῦθα συνέβη σκηνὴ τρομερὰ, σπαραξικάρδιος πάλιν καταπληκτικὴ μεταξὺ τοῦ κόμητος καὶ τοῦ Ἰουδαίου, πάλιν ἢ τὸ κατάθεμα ἦτο ἡ ζωὴ τῆς κομήσεως.

— Τὰ ἐπτὰ ἔτη παρήλθον, εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος, καὶ ἔρχομαι νὰ ζητήσω τὰς τριακοσίας χιλιάδας δουκάτα δανεισθέντα εἰς τὸν βασιλέα ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἰψηλότητος Σας.

— Γνωρίζεις καλῶς, Σαλομών, ἀπεκρίθη ὁ κόμης, ὅτι ἐπόλησα, πρὸ ἐπτὰ ἐτῶν, εἰς σὲ καὶ τοὺς σοῦς, τὸ φρούριον τῶν προγόνων μου, τὰ χρυσὰ σκεῦή μου, τοὺς ἀδάμαντας τῆς συζύγου μου. Πῶς θέλεις λοιπὸν νὰ εὔρω τοσοῦτον μέγα ποσόν.

— Λοιπὸν, ἐν ἐλλείψει τοῦ ποσοῦ, ἔρχομαι νὰ ζητήσω τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεώς σας.

— Εἶσαι τρελλός, Ἰουδαίε; εἶπε δι' ὑποκόφου φωνῆς ὁ κόμης, καὶ ἔρχεσαι νὰ μοὶ εἴπης ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὡς διεταχθῆ εἰς τὸν πρύτακτον, κόμητα Ἀλάρκον, νὰ φονεύσω τὴν κόμησάν ἰδιοχείρως;

— Ἐρχομαι ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ἀπεκρίθη ὁ Ἰουδαῖος νὰ εἴπω εἰς τὴν Ἐξοχότητά σας νὰ πνίξῃ τὴν κόμησάν καὶ νὰ μοὶ τὴν παραδώσῃ εἰς ἐνέχυρον μέχρι τῆς ὀλοκλήρου πληρωμῆς τοῦ ποσοῦ. »

Ὁ κόμης ἀνεπήδησεν ἀκούων τοὺς λόγους τούτους.

— Σοὶ λέγω ὅτι εἶσαι τρελλός, Σαλομών, ἐπανελάθειν ὁ κόμης παρατηρῶν τὸν Ἰουδαῖον δι' ἀπειλητικῶν βλέμματος· πρέπει νὰ ἴναι τις τρελλός πράγματι διὰ νὰ εἴπῃ εἰς σύζυγον νὰ φονεύσῃ τὴν γυναῖκα ἣν ἀγαπᾷ, τὴν μητέρα τοῦ τέκνου του! Ἀλλὰ δὲν ἔχεις οὕτε καρδίαν, οὕτε σπλάγγνα; δὲν ἠγάπησας ποτὲ γυναῖκα; δὲν ἠγαπήθης λοιπὸν ὑπὸ παιδός; »

Ἄλλ' οὐχί, ὁ Ἰουδαῖος ἐκεῖνος δὲν ἦτο τρελλός· ὁ Ἰουδαῖος ἐκεῖνος εἶχεν, ὡς ὁ κόμης, καρδίαν καὶ σπλάγγνα πατρὸς. Ἡμέραν τινα, ἀφῆρεσαν καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὴν προσφιλεῖ σύζυγον του, τὴν μητέρα τοῦ υἱοῦ του καὶ τῆς μικρᾶς κόρης, ἅτινα καὶ τὰ πρία προσφιλεῖ αὐτῷ ἀντικείμενα, εἶδε πνιγόμενα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ βασιλέως, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐπὶ τῆς οὐδοῦ τῆς θύρας του. Ἐκ τούτου ἡ θλίψις ἔθηκεν ἐπὶ τῆς καρδίας του χαλκίδινον θώρακα, κατὰ τοῦ ὁποῖου θηραύοντο αἱ συγκινήσεις τοῦ δυστυχοῦς κόμητος. Θὰ ἔβλεπε πίπτοντα, ὡς ἐκδικητικὴν βροχὴν, τὰ δάκρυα ἀπασῶν τῶν μητέρων, ἅτινα ἤθελον εἰσδύσει εἰς τὴν καρδίαν του χωρὶς νὰ ἀρίσωσιν οὐδὲν ἔγνωσ, ὡς τὸ ὕδωρ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ βράχων πίπτον.

Ἦκουσε λοιπὸν ψυχρῶς τὸν κόμητα παραπονούμενον, οὐδὲν εἰς τὰς παρακλήσεις του ἀποκρινόμενος ἐκτὸς ὅτι τὰ ἐπτὰ ἔτη παρήλθον.

Οὕτως εἰς τὸν περιφανῆ ἐκεῖνον ἀρχηγόν, εἰς τὸν ἀπαράβλητον ἐκεῖνον ὑπρέτην, εἰς τὸν ἀνδρείον ἐκεῖνον καὶ ἀφοσιωμένον τοῦ βασιλέως ὑπερασπιστήν, εἰς τὸν ἐντιμὸν μεταξὺ τῶν ἐντιμοτέρων τοῦ βασιλείου ἐκεῖνον ὑπῆκουον, εἰς τὸν μέγαν κόμητα δ' Ἀλάρκον τέλος, ἰδοῦ, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐπεφύλλαττε πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν εὐγενῶν εὐεργεσιῶν του τὴν ζοφερωτέραν ἀπελπισίαν! Ἐθυσίαιε τὰς πολυτιμωτέρας βανίδας τοῦ αἵματός του, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ βασιλέως του ἐπὶ εἰκοσι πεδίων μάχης, καὶ ἰδοῦ ὁ βασιλεὺς οὕτως πρὸς ἀνταμοιβὴν τὸν διατάττει νὰ φονεύσῃ ἢ καὶ νὰ πωλήσῃ προσφιλεῖ σύζυγον! ἀλλ' ὁ Ἰουδαῖος θὰ ἴναι ἦτονος ἀπάνθρωπος βεβαίως! ἤρασθη γυναικίως. Θὰ εἶναι ἦτονος ἀπάνθρωπος βεβαίως! ἤρασθη γυναικίως. Θὰ ἴναι μᾶλλον εὐσπλαγγχός! Ἦτο πατὴρ, ἡ καρδία του ἴσως θὰ συγκινηθῆ

πρὸς στιγμὴν. Θὰ παραχωρήσῃ ἀναβολὴν, ἀναβολὴν ἐνὸς ἔτους! καὶ εἰς ἐν ἔτος δύναιται νὰ ἐπανακτήσῃται τις περιουσίαν!

« Δὲν θὰ μοὶ παραχωρήσῃς ἐν ἔτος καλὴ Σαλομών;

— Οὐχί! ἀπεκρίθη λακωνικῶς ὁ Ἰουδαῖος.

— Καλὰ, ὄχι! εἶπεν ὁ κόμης, ὄχι ἐν ἔτος! εἶναι πολὺ! ἀλλ' ἐξ ἡμῶν! ἐξ ἑνὸς μῆνα, καλὴ μου Σαλομών.

— Ὅχι ἐπανελάθειν ὁ Ἰουδαῖος.

— Τρεῖς! κράζει ὁ κόμης δι' ἰκατευτικῆς φωνῆς, τρεῖς μῆνας, τάχιστα παρέρχονται!

— Ὅχι! εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος.

— Δεκαπέντε ἡμέρας! μόνον δεκαπέντε!

— Ὅχι!.....

— Μίαν ἐβδομάδα, Σαλομών, μίαν μόνον τὸν χρόνον τοῦ νὰ προσέσω εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως καὶ νὰ τῷ προσφέρῃ τὴν ζωὴν εἰς ἀνταλλαγὴν τῆς τῆς κομήσεως.

— Ὅχι! Ὅχι! εἶπεν ὁ Σαλομών διὰ φωνῆς ὑποκόφου, οὕτε μίαν ἐβδομάδα, οὕτε ἡμέραν, οὕτε ὥραν. »

Ὁ Ἰουδαῖος εἶναι ἀσπλαγγχος· θὰ ἔλεγε τις ὅτι ἦτον ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἀναισθησίας.

Αἱ μᾶλλον ζοφεραὶ ἰδέαι ἐκυρίευσαν τὸν κόμητα τὰ μᾶλλον ἀπληπισμένα σχέδια κατέλαβον αὐτόν. Μετὰ στιγμὴν ζοφερὰς σκέψεως ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν, παρετήρησεν ὑπερηφάνως τὸν Ἰουδαῖον εἶτα, πηδῶν ἀποτόμως ἐκ' αὐτοῦ καὶ ἀρπάζων αὐτὸν ἐκ τοῦ λαίμου :

« Καὶ ἐὰν σὲ ἐφόνευον, » τῷ εἶπεν

Ἄλλ' ὁ Σαλομών προεἶδε τὸ γεγονός, ἐδιόρισε ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν Δὸν Φερνάνδον Γομεζ Γούσμιν, τὸν διοικητὴν τοῦ τάγματος τῆς Καλατράβας, ὅστις εὕρισκεται μὲ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐνόπλους εἰς τὴν θύραν τοῦ φρουρίου τοῦ κόμητος.

« Ἀπελθε Ἰουδαίε! εἶπεν ὁ κόμης ἀποθῶν αὐτὸν περιφρονητικῶς ἐξεῖθε ἀμέσως ἐντεῦθεν, ἢ δὲν σοὶ ἐγγιῶμαι περὶ τῆς ὀργῆς μου.

— Ὑπακούω εἰς τὴν ἐξοχότητά σας, » εἶπεν ὁ Ἰουδαῖος ἀποσυρμένος ἢ μᾶλλον προσποιούμενος ὅτι ἀποσύρεται· διότι μόλις ἔκαμε δέκα βήματα ἐν τῷ διαδρόμῳ τῆς αἰθούσης καὶ ἐπανεῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ δὸν Φερδινάνδου Γομεζ δὲ Γούσμιν διοικητοῦ τῆς Καλατράβας, ἀκολουθουμένου ὑπὸ δύο Ἀλκαδῶν (alcade) *, στρατιωτῶν καὶ ἀκαλοῦθων.

Ὁ διοικητὴς, ἀφοῦ ἐχαίρετῃσεν εὐγενῶς τὸν κόμητα, ἠρώτησε τὸν Ἰουδαῖον ἐὰν ἡ ἀρνησις τοῦ νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος ἦτο ἀδιάσειστος. Ἐπὶ τῆς διαβεβαίωσης τοῦ Σαλομώντος, ὁ δὸν Φερδινάνδος ἐστράφη πρὸς τὸν κόμητα καὶ τῷ εἶπεν :

« Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Ἐξοχότης Σας ἤρνήθη νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος;

— Μάλιστα » ἀπεκρίθη ὁ κόμης.

Ὁ διοικητὴς ἐστράφη πρὸς ἕνα δικαστὴν καὶ τῷ εἶπε :

« Τὸ χρέος σας.

— Ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως, εἶπεν ὁ δικαστὴς, ἀφοῦ ἔχαιρέτησε ταπεινῶς τὸν κόμητα σὰς προσκαλῶ, κύριε κόμη, νὰ ἐγγχειρίσῃτε ταύτην τὴν στιγμὴν, ἐπὶ παρουσίᾳ μας εἰς τὸν Σαλομών Ῥεβολλέδον, ἐδώ παρόντα, τριακοσίας χιλιάδας δουκάτα ἅτινα ὑπεχρεώθητε νὰ τῷ πληρώσῃτε σήμερον, 7 Ἰουνίου 1474· ἐκτὸς τούτου σας προσκαλοῦμεν νὰ παραδώσῃτε τὴν κόμησάν Ἀλάρκου, σύζυγόν σας κατὰ τὴν ἐκούσιον καὶ νόμιμον συμφωνίαν μεταξὺ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος καὶ τοῦ μνημονευθέντος Σαλομώντος Ῥεβολλέδου, ἔχοντες διαταγὴν, ἐν περιπτώσει ἀντι-

*) Ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ ἄρθρου α.λ καὶ τῆς λέξεως καδί, σημαίνουσης τὸν δικαστὴν ὀνομα δικαστῶν τινῶν ἐν Ἰσπανίᾳ. Σ. Μ.

πτάσεως νὰ συλλάβῃ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὡς προδότῃν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπίορκον τῆς πίστεώς του.

Ὁ κόμης ἔπεσαν καταβεβλημένος ἐπὶ ἔδρας ἔπειτα ἀνεγειρόμενος ταχέως μετὰ στιγμὴν σιγῆς.

« Ποτέ! εἶπεν.

— Ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως, κόμη Ἀλάρκου, εἶπεν ὁ διεθυντῆς παραχωρῶν κατὰ ἐν βῆμα, παραδώσατε τὸ ξίφος σας.

— Ἰδοῦ το » εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ κόμης σύρον ἐκ τῆς θήκης τὸ ξίφος του ἔπειτα κατευναζόμενος αἴφνης καὶ παρατηρῶν αὐτὸ προσφιλῶς : « Ἄν ἀνδρείον μου ξίφος! εἶπεν, πιστόν μου ξίφος, σὺ ὕπερ ἐχρησίμευσες εἰς τὸ νὰ πολεμήσω οὕτως ἀνδρείως τοὺς ἐχθρούς τῆς χώρας μου... δὲν εἶσαι τὸ ὄπλον προδότου, ὅπως μεταβῆς ἐκ τῶν χειρῶν μου εἰς τὰς τοῦ δεσμοφύλακος... φυλάττω τὸ ξίφος μου, διοικητῆ, προσέθεσε, ἐπαναθέτων εἰς τὴν θήκην του τὸ ξίφος του » καὶ τώρα, ἐπειδὴ ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης σὰς διέταξε νὰ λάβῃτε τὴν σύζυγόν μου, κάμετε τὸ καθήκον σας. »

Ὁ διοικητὴς, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο δικαστῶν, διευθύνθη πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς κομήσεως. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ διαβῇ τὴν οὐδὸν τῆς θύρας ὁ κόμης ἐξῆ ταχέως πρὸς αὐτόν :

« Παρακαλῶ τὴν ἐξοχότητά σας νὰ μοὶ παραχωρήσῃ στιγμὰς τινάς, » εἶπεν.

Ἀπαντες ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ἐπὶ σημείου τοῦ διοικητοῦ.

« Τί ἐπιθυμεῖτε; εἶπε τῷ κόμητι.

— Ἐπιθυμῶ νὰ μάθω, κύριε διοικητῆ, ἀπεκρίθη ὁ κόμης, διατὶ, μετὰ δεκαοκτὼ ἔτη ὑπηρεσίας νομίμου, ἡ Μεγαλειότης του μὲ μεταφέρει οὕτω ἀποτόμως ἐκ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον. Ἀδύνατον εἶναι νὰ ἐνήργησεν ὁ βασιλεὺς μὲ τρόπον οὕτω ἀσπλαγγχον, ἐὰν δὲν εἶχεν αἰτιόν τι ὀργῆς ἢ μίσους κατὰ τοῦ ἀφοσιωμένου ὑπρέτου του· διότι μόνον τὸ μῖσος ἢ ἡ ὀργὴ δύναιται νὰ διαπραξῶσι τοιαύτας σκληρότητας.

— Ἐχω διαταγὴν νὰ σας εἴπω, κύριε κόμη, εἶπεν ὁ διοικητῆς, ὅτι ἡ βαθεῖα φιλία τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος πρὸς ὑμᾶς τὸν ἔκαμε νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὕπερ σὰς φαίνεται τῶσιν σκληρῶν. Δίδων ὑμῖν διὰ σύζυγον τὴν ἡγεμονίδα Ἰωάνναν, ὁ βασιλεὺς σὰς προορίζει ὡς κληρονόμον τοῦ θρόνου τῆς Καστίλλιας, τοῦ Λέοντος, καὶ ἴσως ἡμέραν τινα τοῦ θρόνου ἀπάσης τῆς Ἰσπανίας.

— Ἀλλὰ λατρεύω τὴν σύζυγόν μου! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς κόμης.

— Τὸ γινώσκω, εἶπεν ὁ διεθυντῆς τούτῃ ὕπερ ἔκαμε τὸν βασιλέα νὰ σκεσθῇ ὅτι, ἡ μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Ἰωάννας σύζευξις σας, θὰ ἦτο ἀδύνατος ἐνὸσω ἔζη ἡ κόμησσα.

— Ἐνὸσω ἔζη ἡ κόμησσα! ἀνέκραξεν ὁ κόμης οὕτινος τὸ πρόσωπον κατεβράχη ὑπὸ ψυχροῦ ἰδρώτος.

— Ἐρχομεν πλείστα παραδείγματα τοιούτων πολιτικῶν ἀναγκῶν, ἐξηκολούθησε ψυχρῶς ὁ διοικητῆς. Ὁ προπάππος σας, κόμης Ἀλάρκου, ἵνα λάβῃτε ἐν παράδειγμα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ σας, δὲν ἔδωκεν εἰς τὸν βασιλέα τοιοῦτον δαίγμα τῆς ἀφοσιώσεώς του;

— Ἀλλὰ λατρεύω τὴν σύζυγόν μου, ἐπανελάθειν ὁ δυστυχὴς κόμης λατρεύω τὴν σύζυγόν μου καὶ τὸ τέκνον μου!

— Ἀλλ' ἐκεῖνος ὡσαύτως, ὁ πρόπαππός σας, εἶπεν ὁ διοικητῆς, ἐλάτρευε τὴν σύζυγόν του καὶ τὸ τέκνον του· πῶς θὰ ἦτο τὸ μέγα τῶν ἀφοσιώσεων ἐὰν δὲν μᾶς ἐκόσμιζόν τι; »

Οὕτως ἐλάλει, ὅταν ἡ κόμησσα ὠχρὰ καὶ ἐκπληκτος, εἰσήλθεν ἐσπευσμένος ἐν τῇ αἰθούσῃ.

« Τὰ πάντα ἠξέουρ εἶπεν » τὰ πάντα ἤκουσα, καὶ ἤνυκα.

Κύριε διοικητῆ, σὰς ἀκολουθῶ, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ μείνω μίαν στιγμὴν μόνη μετὰ τοῦ συζύγου μου. »

Ὁ διοικητὴς ἀπεμακρύνθη ἀκολουθούμενος ὅφ' ἀπάσης τῆς συνοδείας του.

Ἡ κόμησσα εἶδεν αὐτοὺς ἐξερχομένους ἤκουσε τὸν θόρον τοῦ τελευταίου αὐτῶν βήματος ἐπὶ τῶν πλακῶν τοῦ διαδρόμου ὅταν οὐδὲν πλέον ἤκουε, καὶ ἠσθάνθη ἐαυτὴν μόνην μετὰ τοῦ κόμητος, ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, τὸν ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς, καὶ τῷ εἶπε :

« Σὺ θὰ μὲ φονεύσῃς, δὲν ἔχει οὕτω; δὲν δύναιται νὰ ἀποθάνω ἀπὸ ἄλλην χεῖρα τῆς ἰδικῆς σου! »

Ἦτο τοσοῦτον λευκὴ ὥστε θὰ τὴν ὑπελάμβανέ τις ὡς ἄγαλμα τοῦ θανάτου.

Ὁ δὲ ἀγαθὸς κόμης Ἀλάρκου, βεβουλισμένος εἰς εἶδος τι ληθαργίας, μὲ ὕλας τὰς ἡδεῖας θωπείας καὶ τρυφεροῦς λόγους τῆς συζύγου του, παρετήρει τὴν κόμησάν διὰ βλεμμάτων ἀφηρημένων, ἀπλανῶν, διὰ βλεμμάτων παράφρονος.

« Παρατήρησόν με, » τῷ εἶπε πηδῶσα ἐντὸς τῶν βραχιόνων του.

« Ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν δὴ δὲ δάκρυα κατέρρευσαν σιγηλῶς ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ἡ ἐσωτερικὴ θύελλα παρήλθε.

Προσέβλεψε περιπαθῶς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἐρωτικῶς.

« Σὺ νὰ ἀποθάνῃς! ἀνέκραξε σὺ, ὠραία, νῆα, ἀγαπῶσα καὶ ἀγαπωμένη! σὺ, νὰ ἀποθάνῃς! »

Καὶ ἐκάλυπτε διὰ φλογερῶν ἀσπασμῶν τὸ λευκὸν μέτωπον τῆς νεαρᾶς γυναικός.

« Ἐκ τῆς χειρὸς σου, ἀγάπη μου, τῷ εἶπε ὁ θάνατος θὰ ἔχη τὴν γλυκύτητα ἀσπασμοῦ.

— Σὺ, νὰ ἀποθάνῃς! » ἐπανελάθειν πυρετωδῶς ὁ κόμης σφίγγων αὐτὴν σφιγνότερον ἐπὶ τοῦ στήθους του.

Εἰς τὴν κίνησιν ἣν ἔκαμε, τὸ ἐγγχειρίδιον ὕπερ ἔφερον εἰς τὴν ζώνην του ἐξῆλθε τῆς θήκης του καὶ ἔπεσε. Ἡ κόμησσα τὸ ἀνέλαθεν ἀσπασμένη αὐτὸ μετὰ παραφορᾶς.

« Ἐγγχειρίδιον ὕπερ θὰ μοὶ δώσῃς τὸν θάνατον, ἔσο εὐλογημένον! » ἀνέκραξε ἔπειτα παρουσιάζουσα αὐτὸ πρὸς τὸν κόμητα : « Ἐναγκαλίσθητί με τελευταῖον καὶ φόνευσόν με, εἶπε.

— Καλῶς, ἔστω, εἶπεν ἀποφασιστικῶς ὁ κόμης λαμβάνων τὸ ἐγγχειρίδιον ἔστω, προσφιλέ μου, ἄς ἀποθάνωμεν ὁμοῦ!

— Καὶ ἡ μικρὰ μας κόρη, ἀγάπη μου! » ἀνέκραξεν ἡ κόμησσα.

Ὁ κόμης ἐταπεινώσε τὸ ἐγγχειρίδιον ὕπερ ἀνύψωσεν ἤδη ὕπερ τὸ στήθος τῆς κομήσεως.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἠκούσθησαν βήματα τῶν στρατιωτῶν ἐν τῷ διαδρόμῳ.

« Ἐρχονται! ἀνέκραξεν ἡ δυστυχὴς γυνὴ τελευταῖον ἀσπασμὸν, ἔφωσ μου, καὶ τὸν θάνατον. »

Ἐξέτεινε τὸ στήθος τῆς εἰς τὸ ἐγγχειρίδιον...

Ὁ κόμης παρετήρησεν αὐτὴν τελευταῖον, τὴν ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς ἔπειτα ἀνύψωσε τὸ ἐγγχειρίδιον. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ πλῆξῃ, γείμαρρος δακρύων ἔρρευσε ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, λυγμοὶ ἐξέφυγον τοῦ στήθους του ἔρριψε τὸ ὄπλον δέκα βήματα μακρὰν αὐτοῦ κράζων « Οὐδέποτε! »

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ὁ διοικητὴς εἰσήλθεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων του.

« Λάθετε αὐτὴν, βάρβαροι, » εἶπεν ὁ κόμης διὰ πεπνυγμένης φωνῆς θέτων τὰς χεῖρας του ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν του διὰ νὰ μὴ ἴδῃ τὸ σκληρὸν ἐκεῖνο θέαμα.

Μόλις εἶπε τὰς λέξεις ταύτας, ὅτε ἡ μικρὰ εἰσήλθεν εὐθυμῶς

« Τὰ πάντα ἠξέουρ εἶπεν » τὰ πάντα ἤκουσα, καὶ ἤνυκα.

ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὀδηγοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὸν Λαζαρίλλον ἐνδεδυμένον ὡς ἀκόλουθον.

« Ἴδὲ μήτηρ! τί ὠραῖον ἀκόλουθον θὰ ἔχω, εἶπεν εἰς τὴν κόμπησαν.

— Κόρη μου, ἀγαπητή μου κόρη, ἔκραζεν ἡ μήτηρ χύνουσα πικρὰ δάκρυα, ἀναμνήσθητι ἐμοῦ!

— Εἶναι ἡ κόρη σας, ἐξοχώτατε; ἠρώτησεν ὁ διοικητὴς τὸν κόμπητα.

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ κόμπης τρέχων πρὸς τὴν Λαυρεντίαν, οἰονεὶ φοβούμενος μήπως τὴν ἀπαγάγῃσι.

— Ἔχω διαταγὴν νὰ τὴν ἀπαγάγῃ, εἶπεν ὁ διοικητὴς κάμων σημειῖον εἰς δύο στρατιώτας, οἵτινες ὤρμησαν πρὸς τὴν παῖδα.

— Τί! καὶ αὐτὴν; ἄτιμε! ἀνέκραζεν ὁ πατὴρ χύνων πικρὰ δάκρυα.

— Φοβεύσατέ με, εἶπεν ἡ κόμπησα, ἀλλὰ ἀρήσατε τὸ τέκνον μου εἰς τὸν πατέρα του.

— Μικρὰ μου κόρη! ἀγαπητὴ μου κόρη! οὐρλιάζεν ὁ κόμπης ὁρμών κατὰ τῶν στρατιωτῶν μὲ τὸ ξίφος ἐν τῇ χειρὶ.

Ἀλλὰ ἐξ ἔνοπλοι ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τῷ ἀπέσπασαν τὸ ξίφος.

Ἀπήγαγον τὸ τέκνον καὶ τὴν μητέρα.

Μέντε λεπτά μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, ἠκούσθη διπλὴ κραυγὴ, διπλοῦς στεναγμοῦ, διπλὴ οἰμωγὴ, αἵτινες ἀντήχησαν βαθύτατα ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ κόμπητος.

Ἔπεσε λειπόθυμος ἐπὶ τῆς ἑδρας του, σφίγγων τὴν κεφαλὴν του διὰ τῶν χειρῶν του οἰονεὶ θέλων νὰ θραύσῃ αὐτὴν.

Ὁ Λαζαρίλλος, εἰς δύο βημάτων αὐτοῦ ἀπόστασιν, θέλων νὰ τὸν ἐκβάλλῃ τῆς ἀπελπισίας εἰς ἣν ἦτο βεβουλισμένος, τῷ εἶπε

« Ἡ Ἐξοχότης σας ἔχει διαταγὴν νὰ μοὶ δώσῃ;

— Μάλιστα εἶπεν ὁ κόμπης, λάβε τὴν δαδα ταύτην, εἰσέλθε εἰς τὸ δωμάτιον τῆς κομησσίας καὶ θέσον πῦρ εἰς τὰ ἐπικαλύματα »

Ὁ Λαζαρίλλος ἔλαβε τὴν δαδα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

Ὁ κόμπης ἔλαβεν ἑτέραν καὶ ἔθεσε πῦρ εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς αἰθούσης λέγων:

« Αἶθουσα ἐν ἧ μοὶ ἔλεγε χαῖρε ἔταν ἀνεχώρουν διὰ τὴν μάχην, αἶθουσα ἐν ἧ μὲ ἐδέχετο, κατε ὡς τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ ἀνεπαύετο χθές; κατε ὀλόκληρον ἀνάκτορον τῶν προγόνων μου! Ἡ πρώτη σας κατοικία καταστραφεῖτω σὺν τῇ τελευταίᾳ θυγατρὶ σας, ὡ ἀνδρείοι κόμπητες Ἀλάρκου! »

Ὁ Λαζαρίλλος εἰσῆλθεν ἐν τῇ αἰθούσῃ ὠχρὸς καὶ ἐκπεπληγμένος.

« Τὸ πᾶν καίεται, κύριε, εἶπε τρέμων καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέλη.

— Καλῶς, τέκνον μου, εἶπεν ὁ κόμπης διὰ τὸν κόπον σου, λάβε τοῦτο, εἶναι τὸ τελευταῖον μου χρυσοῦν σκουδον, καὶ ἔπειτα ἐπανάλαβε τὸν δρόμον σου ἐπὶ τῶν μεγάλων ὁδῶν εἰς οὐδὲν θὰ δυνηθῶ νὰ σε ὠφελέσω τοῦ ἀνακτόρου πυρποληθέντος, θὰ εἶμαι δυστυχέστερος σοῦ.

— Δὲν σὰς μένει λειπὸν τίποτε, κύριε; ἠρώτησεν ὁ ἀκόλουθος.

— Μοὶ μένει τὸ ξίφος μου, Λαζαρίλλε » εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ κόμπης, ἀναλαμβάνων τὸ ξίφος του, ὅπερ οἱ στρατιῶται ἐρρίψαν κατὰ γῆς.

Ἐξῆλθον ἀμφοτέρω.

Ὁπισθεν δ' αὐτῶν κατέρρευσε ὀλόκληρον τὸ ἀνάκτορον...

Εἰς τὰ περίξ τῆς Τολέδης ἔκειτο τὸ φρεῦριον τοῦ κόμπητος Ἀλάρκου...

Ἐν Σόρω 4ην Δεκεμβρίου 1873. Δημήτριος Α. Ζώρας.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ.

Ποίημα Βικτ. Οὐγκώ μετάφρασις Σ. Στάη.

1.

Φεῦ! ὀπόςας εἶδον νὰ ἀποθνήσκωσι νεάνιδας! (1) τοιαύτη εἶναι ἡ εἰμαρμένη. Ἀπαιτεῖται θῦμα εἰς τὸν θάνατον. Πέπρωται ἵνα ὁ χόρτος πίπτη ὑπὸ τὴν ἀκμὴν τῶν δρεπάνων· πέπρωται ἵνα εἰς τὸν χορὸν οἱ φιλοπαίγμονες τετράχοροι καταπατῶσι ῥόδα ὑπὸ τὰ βήματά των· πέπρωται ἵνα τὸ ὕδωρ ἐξαγληται διατρέχον τὰς κοιλάδας· πέπρωται ἵνα ἡ ἀστραπὴ λάμπῃ καὶ νὰ λάμπῃ δι' ὀλίγον πέπρωται ἵνα ὁ φονερός Ἀπρίλιος καίῃ διὰ τῶν παγετῶν του τὴν ὠραίαν μηλιάν, τὴν ὑπερηφανοτάτην διὰ τὰ ἀστεροειδῆ, τὴν εὐώδη τῆς ἀνοίξεως γιόνα (δηλ. τὰ ἄνθη). Ναι, τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ. Μετὰ τὴν ἡμέραν, ἐπέρχεται ἡ πελιδνὴ νύξ· μετὰ τὸ πᾶν, ἡ ἔγερσις καταχθόνιος ἡ θεία. Πέριξ τοῦ μεγάλου συμποσίου (τῆς ζωῆς) ἔδρευε ἀπληστον πληθὸς· ἀλλὰ πολλοὶ συνδαιτημόνες ἐγκαταλείπουσι τὴν θέσιν των κενὴν καὶ ἐγείρονται πρὸ τοῦ τέλους.

2.

Ὁπόςας εἶδον νὰ ἀποθνήσκωσιν! Ἡ μὲν ἦτο βοδύχορος καὶ λευκὴ ἄλλη δὲ ἐφαίνετο ἀκροωμένη οὐρανίους συμφωνίας, ἄλλη δὲ, ἀσθενὴς, ἐστήριζε διὰ τοῦ βραχίονος τὸ κύπτον μέτωπόν της, καὶ, ὡς ἱπτάμενον τὸ πτηνὸν κάμπτει τὸν κλάδον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆς συνέτριψε τὸ σῶμά της.

Μία τις, ὠχρὰ, πεπλανημένη, σπάρραγμα μελαίνης παραφορᾶς, ἔλεγε χαμηλῇ τῇ φωνῇ ἔνομα ὕπερ οὐδεὶς ἐνθυμεῖται! ἄλλη τις ἐξέλειπεν ὡς ἄσμα ἐπὶ τῆς φόρμιγγος· ἄλλη τις ἐκπνέουσα εἶχε τὸ γλυκὺ μεϊδιᾶμα νέου ἀγγέλου ἐκπνευρομένου ἐν τῷ βίῳ. (2).

Ἄπασαι ὡς εὐθραυστα ἄνθη, ἀποθανοῦσαι ἄμα τῇ γεννήσει των! ὡς Ἀλκυῶνες καταβροχθισθεῖσαι μετὰ τῶν πλεουσῶν φαλεῶν των! ὡς περιστεραι, ἃς ὁ θεὸς τῷ κόσμῳ ἐδώρησατο! αἵτινες μὲ χάριν, μὲ παιδικὴν ἡλικίαν καὶ μὲ ἔρωτα ἐστεμμέναι, ἠρίθμουν τὰ ἔτη των διὰ τῶν ἀνοίξεων! (3) τίνες, ἀπέθανον! πῶς, ἥδη ὑπὸ τὸν λίθον ἐξηπλωμένοι! πῶς τόσα θελακτικὰ ὄντα ἄνευ ὀράσεως καὶ φωνῆς! τόσαι δαδαὶ σβεσθεῖσαι! τόσα ἄνθη ἀποσπασθέντα...! — Ὡ! ἀρήσατέ με νὰ καταπατῶ τὰ ἀποξηρανθέντα φύλλα, καὶ νὰ πλανῶμαι ἐν τῷ βάθει τῶν δασῶν!

(1) Ὁ ποιητὴς ἐν τῷ παρόντι ποιήματι σφοδρότατα καταφέρεται κατὰ τοῦ χοροῦ, ὡς παραϊτίου ἀνεπανορθώτου δυστυχήματος· καὶ πράγματι κατὰ τι ἔχει δίκαιον, διότι πῶσαι μήτιρες δὲν ἔκλασαν διὰ τέκνον οὐτινος χορὸς ὑπῆρξεν αἰτία τοῦ θανάτου του; πῶσα τέκνα δὲν εἶμουν ὀρφανὰ ἔνεκεν χοροῦ τὴν μητέρα ἢ τὸν πατέρα αὐτῶν ἀπολέσαντα; ἀλλ' ὅμως εἶναι πρόπον ἐπειδὴ οἱ χοροὶ στέλλωσι τινὰς εἰς τὸν Ἄδην ἢ βίπτουσιν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀσθενεῖς ἐν τῇ κλίνῃ νὰ χάσωσιν οἱ λοιποὶ τὴν ὠραιότεραν ἴσως τῶν διασκεδάσεων; Εἰς τοῦτο, νομίζω, μόνος ὁ Οὐγκώ θὰ ἀποκριθῇ ὅτι πρέπει. Σ. Μετ.
(2) Ὡς τὰ φαντάσματα τῶν τεθνεώτων. Σ. Μετ.
(3) Δηλ. ὁ βίος των ἦτον ἡ ἀνοίξις, ἄνευ ἐδύνης. Σ. Μετ.

Ἠδέα φάσματα! (1) ἔκει, ὅταν ἐν τῇ σκιᾷ βεμβάζω, ἔρχονται τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο νὰ μὲ ἀκούωσι καὶ νὰ μοὶ ὀμιλοῦσιν. Ἀμφίβολον πῶς μοὶ δεικνύει καὶ μοὶ κρύπτει τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν: διὰ τῶν κλάδων καὶ τοῦ σκιεροῦ φυλλώματος βλέπω τοὺς σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς των.

Ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἀδελφὴ διὰ τὰς τοσοῦτον ὠραίας ταύτας σκιάς. Ἡ ζωὴ καὶ ὁ τάφος δι' ἡμᾶς δὲν ἔχουσι πλέον νέμους Ὅτε μὲν βοηθῶ τὰ βήματά των, ὅτε δὲ λαμβάνω τὰς πτέρυγας των. Ὅπτασις ἀνέκφραστος, καθ' ἣν ἐγὼ μὲν εἶμι ἀποθαμμένος ὡς αὐταί, αὐταὶ δὲ ζῶσιν ὡς ἐγώ.

Παρέχουσι τὸ σχῆμά των εἰς ἅπαντας τοὺς στοχασμοὺς μου τὰς βλέπω, τὰς βλέπω! μοὶ λέγουσιν εὐθέ! Ἐπειτα περίξ τάφου συγκαταόμενοι χορεύουσιν· εἶτα ἀπέρχονται βραδέως, βαθυμῆδον ἐκλείπουσαι· τότε διανοοῦμαι καὶ ἐνθυμοῦμαι...

3.

Μία πρὸ πάντων, — ἄγγελος, νέα τις Ἴσπανίς! — λευκὰς ἔχουσα χεῖρας, στήθος ἐξοιδημένον ὑπὸ ἀθῶων στεναγμῶν, μέλανα ὀφθαλμῶν, ἐξ οὗ ἡστραπτον βλέμματα κροσίδος, (2) καὶ τὸ ἄγνωστον τοῦτο θέλητρον, ἡ φαιδρὰ αὐτῆ δόξα ἡ στέφουσα δεκαπενταετὴς μέτωπον!

Οὐχι, δὲν ἀπέθανεν ἐξ ἔρωτος· ὁ ἔρωσις δι' αὐτὴν δὲν εἶχεν εἰσέτι μήτε ἠδονὰς μήτε μάχας· οὐδὲν ἔκαμυεν εἰσέτι νὰ πάλλῃ ἀναστατωμένη ἡ καρδία της ἐν ᾧ πάντας βλέποντες αὐτὴν ἀνέκραζον πῶσον εἶναι ὠραία! οὐδεὶς τῇ ἔλεγεν αὐτὴ χαμηλῇ τῇ φωνῇ.

Ἠγάπα πολὺ τὸν χορὸν τοῦθ' ὕπερ ἐθανάτωσεν αὐτὴν τὸν λαμπρὸν χορὸν! τὸν ἔσοχον χορὸν! ἡ κόνις αὐτῆς εἰσέτι φρίττει, ἡσυχῶς κινουμένη, ὅτε, ἐν αἰθρίᾳ νυκτὶ, λευκὴ νεφέλη χορεύει περίξ τῆς ἡμισελήνου τῶν οὐρανῶν.

Ἠγάπα πολὺ τὸν χορὸν. — Ὅταν ἐπῆρχετο ἑορτῆ, ἐσκέπτετο αὐτὴν τρεῖς ἡμέρας, τρεῖς νύκτας ὠνειροπόλει αὐτὴν καὶ γυναῖκες, μουσικοὶ, χορευταὶ οὐδ' οὐδὲν σταματᾶ, ἔρχοντο, ἐν τῷ ὕπνῳ της, ταράττοντες τὴν νεκρὰν κεφαλὴν της, νὰ γελῶσι καὶ νὰ θορυβῶσιν ἐν τῷ προσκεφαλαίῳ της. Ἐπειτα ἔρχοντο κοσμήματα, περιδέραια, θαύματα! ζῶναι ἐξ ὕδαφους ὑφάσματος (3) μὲ κυμαινομένης ἀνταυγίας· ὑφάσματα ἐλαφρότερα τῶν πτερῶν τῶν μελισσῶν· στέφανοι, ταινίαι πληροῦσαι κάνιστρα, ἄνθη ἀντιτιμῦναι ἀνάκτορον!

Ἄμα ἡ ἑορτὴ ἤρχιζεν, μετὰ τῶν φιλογέλιων ἀδελφῶν της ἔδραμε, συσπῶσα τὸ ριπίδιον ὑπὸ τοὺς δακτύλους της· εἶτα ἐκάθητο μετὰ τῶν γυναικῶν ἐπωμιδῶν, καὶ ἡ καρδία αὐτῆς διεμιγνύετο εἰς ἱλαροὺς σαλιγγισμοὺς μετὰ τῆς μυρισφόρου ὀρχήστρας.

Ἦτον εὐχαρίστησις νὰ βλέπῃ τις χορεύουσαν τὴν νεάνίδα! ἡ ζώνη της ἐτάραττε τὰς κυκλὰς πούλιας (4) οἱ μεγάλοι μέλανες ὀφθαλμοὶ της ἡστραπτον ὑπὸ τὸν μέλανα αὐτῆς μανδύαν, ὡς διάττων ἀστὴρ εἰς τὸ μέτωπον τῶν νυκτῶν ἀλλάσσει χρώματα ὑπὸ τὰς πτυχὰς μελανοῦ νέφους.

Τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ ἦτο χορὸς. γέλωσι καὶ παράφροσι χαρὰ. Τέκνον οὐσα! — Ἐθαυμάζομεν αὐτὴν κατὰ τὰς λυπηρὰς ἡμῶν

(1) Τῶν παρθένων.
(2) Γεννηθεῖσα ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ γονέων Εὐρωπαϊῶν. Σ. Μετ.
(3) Μουσαεῖ.
(4) Ἡ λέξις αὕτη δὲν εἶναι κατάλληλος, ἀλλὰ δὲν εὐρον λέξιν Ἑλληνικὴν νὰ ὀνομάσω τὰ μικρὰ ἐκεῖνα χρυσαῖα στοργύλλα κοσμήματα, δι' ὧν κοσμοῦσιν ὠρολογιοθήκας, ζώνας κλ. Σ. Μετ.

ἀργίας (4)· διότι ἐν τῷ χορῷ ἡ καρδία οὐδῶλος ἀναπτύσσεται, ἡ τέφρα ἵπταται ἐκεῖ περίξ τῶν μεταξίνων χιτῶνων, ἡ σκιερὰ πληξὶς περίξ τῶν ἠδονῶν.

Πλὴν αὕτη ὑπὸ τοῦ στροβίλου (vals) ἢ τοῦ ἐγκύκλου χοροῦ φερομένη, ἵπτατο, ἐπανήρχετο ἀπνευστὶ καὶ ἐμεθύσκετο ἐκ τῶν ἤχων τοῦ ἐμπνεύστου πλαγμαύλου, τῶν ἀνθέων, τῶν χρυσοῦν πολυελαίων τῆς μαγευτικῆς ἑορτῆς, ἐκ τοῦ θορύβου τῶν φωνῶν, ἐκ τοῦ θορύβου τῶν βημάτων.

Ὅποια εὐτυχία νὰ ἀνασκιοῦν τις ἐξᾶλλος ἐν τῷ πλήθει, νὰ αἰσθάνηται διὰ τοῦ χοροῦ τὰς αἰσθήσεις του πολλαπλασιαζομένης καὶ νὰ μὴ γνωρίζῃ ἐὰν ἐν τῇ νεφέλῃ κυλιέται, ἐὰν διώκῃ φεύγων τὴν γῆν ἢ ἐὰν καταπατῇ κύμα συστρεφόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας του!

Ἀλλὰ φεῦ! ἔπρεπε, ὅτε ἐπῆρχετο ἡ αὐγὴ νὰ ἀναχωρήσῃ, νὰ περιμεινῇ εἰς τὸ πρόθυρον τὸν ἐξ ἀτλαζίου ἐπενδύτην· τότε πολλάκις ἡ ἀφελὴς χορεύτρια ἠσθάνθη ἀνατριχιάζουσα ἐπὶ τῶν γυνῶν ὧμων τῆς ἐλισθαίνουσας τὴν τῆς πρώτας πνοῆν.

Ὅποιαν λυπηρὰν ἐπαύριον ἀφίνει ὁ φιλοπαίγμων χορὸς! χαίρετε στολισμοὶ, χοροὶ καὶ παιδικοὶ γέλωτες! τὰ ἄσματα διαδέχεται ὁ πεισματώδης βῆξ, τὰς βαδινὰς καὶ φαιδρὰς ἠδονὰς ὁ πελιδνὸν ἔχων ὄψιν πυρετῶς, τοὺς λάμποντες ὀφθαλμοὺς οἱ ἐσβεσμένοι.

4.

Ἀπέθανεν. — δεκαπενταετῆς, ὠραία, εὐδαίμων, λελατρευμένη! ἀπέθανεν περὶ τὴν ἔξοδον χοροῦ ὅστις ἅπαντας ἡμᾶς ἐπενθηφόρησεν· ἀπέθανεν, φεῦ! καὶ ἐκ τῆς ἀγκάλης παραφροσύνης μητρὸς ὁ ψυχρὰς ἔχων χεῖρας θάνατος ἔλαβεν αὐτὴν κατακεκοσμημένη ὅπως κατακλίνῃ ἐν τῷ φερέτρῳ.

Ὅπως χορεύσῃ καὶ ἄλλους χοροὺς ἦτον ἀκόμη ἐτοιμῆ, τοσοῦτον ὁ θάνατος ἔσπευσε νὰ λάβῃ σῶμα τοσοῦτον ὠραῖον! τὰ δὲ ἐφήμερα ἐκεῖνα ἄνθη ἤτινα ἔσπευον τὴν κεφαλὴν της, ἄτινα ἐξεκόλαπτον τὴν παραμονὴν ἐντὸς ἑορτῆς, ἐντὸς τάφου ἐμαράνθησαν.

Ἡ τάλαινα μήτηρ της! φεῦ! ἀγνοοῦσα τὴν τύχην της, νὰ ἀφιέρωσῃ τοσαύτην ἀγάπην ἐπὶ τοῦ εὐθραύστου τοῦτου καλάμου καὶ ἐπὶ τοσοῦτον νὰ ἀγρυπνήσῃ εἰς τὴν πάσχουσαν παιδικὴν ἡλικίαν της, καὶ νὰ διέλθῃ τόσας νύκτας ὅπως ἀποκοιμήσῃ αὐτὴν κλαίουσαν νήπιον ἐν τῷ λίκνῳ της! Πρὸς τί; Ἠδῆ ἡ νεάνις ἀποβίβασα, ὑπὸ τὸν μάλυδον τοῦ φερέτρου, πελιδνὴ, ἐρμαιῶν τῶν σκολήκων, κοιμάται· καὶ ἐν τῷ τάφῳ ἔνθα ἀφήσαμεν αὐτὴν, ἑορτὴ τις τῶν τεθνεώτων τὴν ἐξυπνήσῃ καταψύχρον καθ' ὠραίαν τινὰ νύκτα τοῦ χειμῶνος, φάσμα μὲ φρικτὴν γέλωτα ἐπὶ τοῦ σκυθρωποῦ καλλωπισμοῦ της ἐπίσταται ἀντὶ μητρὸς καὶ τῇ λέγει· εἶναι καιρὸς! καὶ παγῶναι διὰ φιλήματος τὸ ἰόχρουν χεῖλός της, περὰ τοὺς κομβώδεις δακτύλους τῆς σκελετωδούς χειρὸς του ὑπὸ τὴν μακρὰν καὶ κυμαινομένην κόμην της· ἔπειτα ἐντρομον ὀδηγεῖ αὐτὴν εἰς τὸν ὀλέθριον, εἰς τὸν ἐν τῇ σκιᾷ περιδιαβάζοντα ἀέριον χορὸν· καὶ ἐπὶ τοῦ φαινοῦ ὀρίζοντος ἡ σελήνη πλατεῖα καὶ ὠχρὰ ἐστὶ, ἡ δὲ Ἴρις τῶν νυκτῶν χρωματίζει μὲ γαλακτώδη ἀνταύγειαν τὸ ἀργυροπάρυσον νέφος.

5.

Σεῖς ἄπασαι ἃς εἰς τὰ παίγνιά του ὁ εὐθυμος χορὸς συγκαλεῖ, ἀναλογισθεῖτε τὴν ἀνεπιστρεπτεῖ σβεσθεῖσαν Ἴσπανίδα,

(1) Λυπηρὰν ἀργίαν ἔννοει ὁ ποιητὴς τὰς ὥρας τοῦ χοροῦ. Σ. Μετ.

νεάνιδες! Εὐθυμος και με χαιρούσαν χεῖρα ἐπορεύετο δρέπουσα τὰ τῆς ζωῆς ῥόδα, τὸ κάλλος, τὴν ἡδονὴν, τὴν νεότητα, τὸν ἔρωτα!

Ἡ πτωχὴ παιδική, ἀπὸ ἑορτῆς εἰς ἑορτὴν περιδιαβάουσα, τῆς θελκτικῆς ταύτης ἀνοδοπέσης διηυθέτει τὰ χρώματα· ἀλλὰ πόσον ταχέως αὐτὴ ἀπῆλθεν, φεῦ! ἡ ἀτυχὴς! ὡς ἡ Ὀφιλία ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ συρομένη, ἀπέθανε συλλέγουσα ἄνθη!

ΤΑ ΤΗΣ ΙΤΕΑΣ ΦΥΛΛΑ.

Ποίημα Κας Τασιό μετάφρασις Σ. Στάη.

Ὁ ἀὴρ ἦτο καθαρὸς· ἐσχάτη τις τοῦ φθινοπώρου ἡμέρα ἐγκαταλείπουσα ἡμᾶς, ἀπέσπα τὸ στέμμα ἐκ τοῦ μετώπου τῶν δασῶν (1) ἐγὼ δὲ ἐθεώρουν με ἀδιάκοπον πορείαν νὰ φεύγῃ ὁ ἥλιος, ἡ ἐποχὴ καὶ ἡ ζωὴ μου τὰ πάντα ἐνταυτῷ (2).

Πλησίον γηραιῶ σσελέγους, ἐστριγμένη σιωπῆως, ἀπόθου τὴν ὀχληρὰν παρουσίαν τῶν ἀπαισιῶν ἡμερῶν (3) ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος ἢ τοῦ ἐπι ἀνθηροῦ χόρτου ἐπιπτεν ἀθορύβως μακρὰ μόνον τι φύλλον, ἐγὼ δὲ ἐρέμβάζον.

Ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου κυπούσης γηραιᾶς ἰτέας ἡ χεὶρ μου ῥάθυμος και ἀφρημένη ἀρπάζει πράσινον κλάδον· εἶτα ἀπεφύλλησα τὸ ἐλαφρὸν φύλλωμά μου, ἀκολουθοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἐπὶ τοῦ ῥύακος διαβατικὴν αὐτῶν πορείαν. Τῶν θλίψεων μου ἀλλόκοτον και μηδαμινὸν παίγνιον! ἤρῳτων ἕκαστον εὐθραυστον λείψανον περὶ τοῦ μέλλοντος· ἄς ἴδωμεν, ἔλεγον εἰς τὸ παρασυρόμενον φύλλον, ὅποια τις θὰ γίνῃ ἡ μετὰ τῆς ἰδικῆς σου συνδεμένη τύχη μου;

Μίαν μόνην στιγμὴν τὸ εἶδον μάλιστα ὡς ἀκάτιον τὸ ὅποσον τὸ κύμα περιδιαβάει, νὰ πλὴρ ἡσύχως· αἴφνης τὸ κύμα τὸ ῥίπτει ἐπὶ τῆς ὄχθης· ἡ ἐλαφρὰ αὐτὴ πρόσκρουσις ἐπέφερε τὸ ναυάγιόν του... τὸ προσεδάκουν, ... Ἐμπιστεύομαι εἰς τὸ ὕδωρ νέον φύλλον, ζητοῦσα τὴν τύχην τὴν ὅποιαν διὰ τὴν ἀγαπητὴν μου λύραν ἐτόλμων νὰ προῖδω· ἀλλὰ μάστιγ ἠλπίζον θαύμα· ἐλαφρὸς ἄνεμος ἀπήγαγε τὸν χρυσὸν μου και τὴν ἐλπίδα μου.

Ἐπὶ τῆς ὄχθης ταύτης ἔνθα ἡ τύχη μου ἐκπνέει, ἔνθα ἡ ἰκάνότης μου ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τοῦ ζεφύρου ἀπέπτη, νὰ ἐκθέσω ἐπὶ τοῦ ἀπίστου στοιχείου φιλτέραν εὐχὴν; ... Ὁχι, ὄχι, ἡ δεξιὴ χεὶρ μου ἐπιστοχώρησεν. Ἡ ἀσθενὴς καρδία μου, μεμφομένη τὴν ἀδυναμίαν τῆς, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξορίσῃ σκιερὰν τινα λύπην, τετραγαμμένην φρικτὴν. Καρδία ἀσθενὴς εἶναι εὐπιστος εἰς τοὺς οἰωνούς· οὗτοι συνήθριζον περὶ ἐμὲ ἀπειλητικὰς νεφέλας. Ὁ πράσινος κλάδος ἐκ τῶν χειρῶν μου ὀλισθαίνει κατὰ γῆς· ἀπεμακρυνόμενη σύννουσ και μονήρης, ὄχι ἄνευ θλίψεως· και κατὰ τὴν νύκτα οἱ φανταστικοὶ μου ὄνειροι πέριξ τῆς ἰτέας τῆς ἐχρῶσης προφητικὰ φύλλα ἐπλάκωντο εἰσέτι.

Η ΤΙΜΩΡΙΑ.

(Ἐλευθέρα μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Φ. Δ.)

(Συνέχεια ἴδε φυλλ. Ζ.)

XXIII

Ὁ πατὴρ Νευκὺς μετὰ μικρὰν σιωπὴν ἐπανέλαθεν ὡδε πως: «Ὁ Βαρῶνος Οὐσκένσλαος Δὲ Ρουγεθιέρου, κύριος τῆς ἰδιοκτησίας ταύτης, εἶχε νυμφευθῆ πρὸ δεκαπέντε μηνῶν τὴν δεσπο-

σύνην Δὲ Φραινάγου, ὅτε ἔμαθεν, ὅτι μοναχὸς τις εἰς Cornéli-Munster, συγγενὴς του, ὅστις ἐκληρονόμησε πλούσιαν περιουσίαν, ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ αὐτὸν και λάβῃ τὴν γνώμην του, ἐπὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κληρονομίας ταύτης.

«Ἄν και ὁ χειμὼν ἦτον ἐν τῇ ἀκμῇ του, αἱ δὲ ὁδοὶ λίαν ἐπικίνδυνον, ὁ Βαρῶνος ὅμως δὲν ἐδίστασε ν' ἀναλάβῃ τὴ ταξείδιον αὐτό. Ἀνεχώρησε λοιπὸν μετὰ δύο ὑπηρετῶν, τοῦ ἀμαζηλάτου, οὐτινος τὸ ὄνομα δὲν ἐνθυμούμαι, και τοῦ θαλαμηπόλου του Χριστοφόρου Δαμρέ.

«Διέμειναν εἰς Cornéli-Munster ἐπὶ εἴς ἡμέρας, τὴν δὲ ἐβδόμην μετὰ μεσημβρίαν, ἀνεχώρησεν, ἔχων κατὰ νοῦν νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς Aix-la-Chapelle, δι' οὗ ὄφειλε νὰ διαβῇ.

«Μεταξὺ τοῦ Munster και τοῦ τελευταίου μέρους ὑπάρχει στενὸν ἀρκούντως βαθὺ και λίαν μονήρης. Ὁ Βαρῶνος Οὐσκένσλαος ἔλαβε παρὰ τοῦ συγγενοῦ αὐτοῦ μεγάλην ποσότητα χρυσοῦ, ὅπως μεταχειρισθῆ αὐτὴν εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ ἔργα. Φαίνεται δὲ, ὅτι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐγνωρίζον και ἕτεροι, διότι, ἅμα ἡ φέρουσα αὐτὸν ἄμαζα ἐβραχεν εἰς τὸ ῥήθην μέρος, τέσσαρες προσωποειδοφόροι, ὀκλισμένοι μέχρις ὀδόντων ἐνερανίσθησαν ἐμπροσθεν τῆς ἀμάξης. Οἱ δύο ἐξ αὐτῶν κατέλαθον τοὺς ἵππους, οἱ δ' ἕτεροι τὰς θυρίδας τοῦ ὀχήματος, προσκαλοῦντες τὸν Βαρῶνον, ὅπως τοὺς παραδώσῃ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εὐρίσκοντο εἰς τὴν κατοχὴν του.

«Γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ πόσον ὁ Βαρῶνος ἦτον ἀξέθυμος και γενναῖος. Ἄντι νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν βίαν, μόνος ὢν ἐναντίον τεσσάρων, ἀόπλων ὄντων, τοῦ τε Χριστοφόρου και τοῦ ἀμαζηλάτου, ἀπεράσισε νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ληστῶν.

«Λαμβάνων λοιπὸν τὰ δύο πυροβόλα, ἅτινα ἔφερον ἐντὸς τῆς ἀμάξης ἐπυροβόλησεν. Ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο πάραυτα ἐκυλίσθη χαμαὶ, οἱ ἕτεροι ὅμως, οἱ κρατοῦντες τοὺς ἵππους, ἔδραμον πρὸς βοήθειαν τοῦ συντρόφου των, ὅστις, ἀποκρούων τὸν Βαρῶνον ἔθραυσε τὸν βραχίονα αὐτοῦ.

«Μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ σὰς διηγηθῶ τὰ καθ' ἕκαστα τῆς φρικτῆς ταύτης σκηνῆς· σὰς λέγω μόνον, ὅτι ὁ δυστυχὴς Βαρῶνος ἐφρονεθῆ μετὰ τοῦ ἀμαζηλάτου, και ὅτι ὁ Χριστόφορος, ἀφ' οὗ ἀνδρείως ἀντεστάθη, δεσμευθεὶς ἐπὶ τέλους και φικωθεὶς τὸ στόμα και τοὺς ὀφθαλμούς, ὠδηγήθη εἰς οἰκίσκον κείμενον ἐν μέσῳ τοῦ δάσους, ἔνθα ἀπαλλαγεί τῶν φικωτῶν, εἶδε μετὰ φρίκης τὸ πτώμα τοῦ κυρίου του ἐκτάδην ἐπὶ τραπέζης, γυμνὸν και ἄμορρον ἐκ τῶν αἰκιῶν πληγῶν τὰς ὅποιας κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀγρίας ταύτης πάλης ἔλαβε, ἐκείνο δὲ τοῦ ἀμαζηλάτου, ἐρριμμένον εἰς γωνίαν τινα ἐν εἰδει σωροῦ λείαν ἀγρείων ὀρνέων.

«Ῥίπτων ὁ δυστυχὴς τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ ἔξω, τί βλέπει;

«Δύο τῶν θελοφόνων ἔφρυσσον λάκκον. Εἶτα δὲ ἀμφότεροι οὗτοι εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ οἰκίσκου, και ὄρκαντες τὰ πτώματα ἐκτός, ἐρρίψαν ταῦτα, τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ἐντὸς τοῦ ἡνεωγμένου βάρους, ὅπερ πληρώσαντες γῆς, ἐφύτευσαν ἐπ' αὐτῆς χλόην, ὅπως κατασταθῇ ὁ τόπος ἀδιάκριτος.

«Φοίττω ἀκόμη ἐνθυμούμενος τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ Χριστόφορος μοὶ ἐγνωστοποίησε τὰς φρικτὰς ταύτας λεπτομερείας, ἐκθέτων μοι συνάμα, ὅσα ὑπέφερε βλέπων ταῦτα ἐνεργούμενα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Ἐσκέπτετο ὁ ἄθλιος τί ἤθελεν ἀπογίνει, ἀναμμένων, ὡς ἐπόμενον, τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὅτε παρετήρησε μάχαίρην τινα κειμένην ἐπὶ τοῦ πλησίον του καθίσματος. Κατάρθωσε νὰ λάβῃ αὐτὴν και κόψῃ τὰ δεσμά, τὰ ὅποια ἡμῶν διζον τὰς κινήσεις του.

«Ἦτον ἤδη ἐλεύθερος, ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ; Οἱ λησταὶ εὐρίσκοντο ἔξω διανεμόντες τὴν λείαν ἦτο λοιπὸν ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῆς θύρας. Κατ' εὐτυχίαν του παρετήρησε κλίμακα καθήκουσαν πρὸς μικρὰν τινα ἀποθήκην, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ἐξόδος ἄγουσα πρὸς τὸ ἀπέναντι δάσος.

«Ἄμ' ἔπος ἔμ' ἔργον· ἀλλ' ἐν ταυτῷ, ἐν ᾧ δηλαδὴ οὗτος ἀπεδίδρασκεν, ἤκουσε φωνὴν λέγουσαν— δὲν εἶναι πλέον, πῶς ἄρα γε ἐπήγερ;

«Εὐτυχῶς ἡ νύξ ἐφθασε τὸ δὲ δάσος ἦτον ἀρκούντως πυκνόν. Ἐκρίθη ἐντὸς ἀρμυδίου μέρους, ἄχρις οὗτου ἐνόησεν, ὅτι οἱ διακταὶ αὐτοῦ ἐπορεύθησαν εἰς ἕτερον μέρος, και τότε, ἐπανελάβε τὴν πορείαν του βαδίζων κατὰ τύχην.

«Ἐξηντημένος ὑπὸ τοῦ κόπου, ῥακένδυτος, και σχεδὸν γυμνός, ἐφθασε τὴν πρωίαν εἰς χωρίον τι, ἔνθα ἐπληροφόρηθη ὅτι ἀπειχεν ἐπτά ἕως ἑκτὼ λεύγας τοῦ τόπου τοῦ κακουργήματος.

«Δεινὴ ὑπῆρξεν ἡ θέσις του! Νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Cornéli Munster ὅπως εἰδοποιήσῃ τὴν δικαιοσύνην, ἢ νὰ πορευθῆ εἰς Ρουγεθιέρου και ἀφήσῃ τὴν φροντίδα ταύτην εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ θύματος.

«Ἦκολούθησε τὴν πρώτην γνώμην.

«Ἐρευνη καὶ ἤρξαντο ἀμέσως ἐκ μέρους τῆς δικαιοσύνης ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν. Οὐδὲν ἐμαρτύρει τὸ κρησφύγετον τῶν ληστῶν, οὔτε ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι τὸν τόπον τοῦ κακουργήματος.

«Κατὰ τὸν καιρὸν δὲ τούτον, ὁ πατὴρ Anicet ὁ συγγενὴς τοῦ Βαρῶνου, ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν πύργον και δώσῃ τὴν τρομερὰν ταύτην ἀγγελίαν εἰς τὴν Κ. Δὲ Ρουγεθιέρου. Ἦλθε δὲ συνοδευόμενος παρὰ τοῦ Κ. Δ' Οὐιδενφέλδου, συγγενοῦς ἐπίσης τοῦ Βαρῶνου, ὅστις κατοικεῖ ἤδη εἰς Zertlich πλησίον τῆς Aix-la-Chapelle.

Ἐνταῦθα ὁ Ἰππότης Δὲ Τολουμόντης, ὅστις ἠκροᾶζετο κινῶν πολλάκις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐν εἰδει ἀποδοκιμασίας, διέκοψε τὸν ἐφημέριον:

— Καὶ ἡ δικαιοσύνη ἔμεινε πάντῃ ἀπαθὴς ἐνώπιον τοιοῦτου τολμηροῦ ἐγκλήματος! Οὐχί μόνον δὲν ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ τοὺς ἐνόχους, ἀλλ' οὔτε νὰ εὕρῃ τὸν τόπον, ὅπου ἔθαψαν τὸν Βαρῶνον;

— Οὐχί! σὰς εἶπον ἤδη, ὅτι ἐστάθη πολὺ δύσκολον.

— Εὐχρηστῆσθε νὰ ἐξακολουθήσητε, πάτερ μου. Εἶμαι πολὺ περίεργος νὰ πληροφωρηθῶ ἀπάσας τὰς περιστάσεις τοῦ συμβάντος αὐτοῦ, ὅπερ μ' ἐνδιαφέρει ἐπὶ ποσοῦτον, ὅστε νομίζω, ὅτι, με τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ, θέλω δυνηθῆ νὰ φωτίσω ἐγὼ τὴν δικαιοσύνην.

XXIV

«Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐκτανθῶ, ἐπανέλαθεν ὁ ἱερεὺς, ἐπὶ τῶν θλιβερῶν σκηνῶν, αἵτινες ἔλαθον χώραν ἐνταῦθα εἰς τὸν πύργον, ὅταν ἡ Βαρωνὶς ἐπληροφόρηθη τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς συζύγου, ἐν εἰδει ἀναχωροῦντα πλὴρῃ ζωῆς και υγείας, και τοῦ ὁποίου οὔτε τὸ λείψανον ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπανιδῇ.

«Ὁ θάνατος αὐτὸς παρήγαγεν εἰς ἅπασαν τὴν χώραν τὴν πλέον θλιβεράν ἐντύπωσιν, τόσον ἐκ τῆς καθόλου τραγικότητος τοῦ συμβάντος, ὅσον και ἐκ τῆς γενικῆς ὑπολήψεως, ἣν ἔχαιρε τὸ θῆμα.

«Ἐμείνω ὅμως, ὅπερ καθίστα τὴν θέσιν τῆς Κ. Δὲ Ρουγεθιέρου λυπηροτέραν, ἦτον, ὅτι ἔμεινε ἐστερημένη πάσης οἰκιακῆς παρηγορίας. Ὁρφανὴ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, ἐκτός τῆς γραίας παιδαγωγοῦ αὐτῆς, παράφρονος και ταύτης ὡς ἐκ τῆς προκε-

χωρητικῆς ἡλικίας, οὐδένα ἕτερον εἶχε, ὅπως εἶπη αὐτῇ, ἐν ταύτῃ τῇ ἀπελπιστικῇ θέσει, δύο λέξεις παραμυθίας!

«Ὁ Κ. Δ' Οὐιδενφέλδος ἦλθε μὲν μετὰ τοῦ πατρὸς Anicet, ὅπως ἀναγγεῖλῃ τὴν σκληρὰν αὐτὴν εἰδησιν, ἀνεχώρησεν ὅμως πάραυτα, ὅπερ οὐδένα ἐξέπληξε, ἐπειδὴ, φαίνεται, ὅτι εἶχε ζητήσει ἄλλοτε τὴν χεῖρα τῆς Βαρωνίδος, ἐλευθέρας ῥύσης, και ἔνεκα τῆς ἀποτυχίας, εἶχον ἐπέλθει συμβάντα τινα, τὰ ὅποια ἐπέφερον ψυχρότητα μεταξὺ αὐτοῦ και τῶν δύο κατόπιν συζύγων. Ἐν τούτοις ἀπέδειξε ζωηρὰν και βελίαν λύπην και οὐδὲν ἠμέλησεν ὅπως ἠδύνῃ τὴν θέσιν τῆς δυστυχῆς συγγενοῦς του, και νὰ φροντίσῃ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς.

«Ὅτω λοιπὸν ἐπροθυμοποιήθη, ὅπως στείλῃ εἰς αὐτὴν θαλαμηπόλον τινα ἀξίαν και διακεκριμένην γυναῖκα, ἐναρέτου χαρακτῆρος, ποσοῦτον ἀροσιωμένην, ὥστε ἐκέρδησε πάραυτα τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Βαρωνίδος, ἥτις εὐρίσκειν εἰς τὰς συνδιαλέξεις αὐτῆς και παρηγορίαν και διασκεδάσιν. Ἦτο δὲ πολὺ σοβαρὸν και σπουδαῖον πρᾶγμα ἡ διατήρησις τῆς υγείας αὐτῆς, καθ' ὅσον ἐπλησίαζε τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ τῆς. Ἰδοὺ διατὶ ἡ Πελαγία (οὗτω ὀνομάζετο ἡ θαλαμηπόλος αὐτῆ) παρεκίνει ἀκαταπαύστως αὐτὴν, ὅπως πορευθῆ εἰς Grand Duché, ἔνθα εἶχεν ἰδιοκτησίαν τινα, ἵνα ὁ τοκετὸς λάβῃ χώραν εἰς τόπον ἀνεπηρέαστον πάσης θλιβερᾶς ἀναμνήσεως.

«Ἀλλὰ και ὁ Κ. Δ' Οὐιδενφέλδος, ὅστις ἦλθε πολλάκις ἐνταῦθα, και τὸν ὅποιον αὐτὴ ἐσυνηθισε πλέον νὰ δέχεται μετ' οἰκειότητος, δὲν ἔπαυε δίδων εἰς αὐτὴν τὰς αὐτὰς συμβουλὰς. Τέλος, φαίνεται, ὅτι ἡ δυστυχὴς χήρα ἐνόησεν, ὅτι τὸ Ρουγεθιέρου πρᾶγματι εἶναι τόπος λυπηρῶν ἀναμνήσεων, και συγκατετέθη ν' ἀναχωρήσῃ διὰ Φραινάγον.

«Φεῦ! ἡ δυστυχὴς δὲν ἔμελλε νὰ ἐπανιδῇ τὸ Ρουγεθιέρου.

«Ἰστεροῦμαι λεπτομερειῶν τοῦ θανάτου αὐτῆς. Πᾶν ὅ,τι ἔμαθον, εἶναι, ὅτι δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς, ὑπῆγε νὰ ἐνοσθῆ μετὰ τοῦ συζύγου τῆς εἰς καλλίτερον κόσμον, σύρουσα κατόπιν και τὸν υἱόν, τὸν ὅποιον εἶχε τέξει ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τῆς.

«Ὅτω λοιπὸν, ὡς ἤδη γνωρίζετε, ὁ Κ. Δ' Οὐιδενφέλδος, μόνος κληρονόμος τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἐξαδέλφου, ἔλαβε κατοχὴν τῆς ἰδιοκτησίας ταύτης τοῦ Ρουγεθιέρου, ἣν δὲν ἤρρησε νὰ πωλήσῃ πρὸς τὸν γυναικάδελφον αὐτοῦ τὸν Κ. Κόμητα Δὲ Χαλεμβράυ, τοῦ ὁποίου ὁ πύργος εἶχε καταστραφῆ ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τοῦ πολέμου.»

— Σὰς εὐχαριστῶ, σεβάσμιε πάτερ, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, διὰ τὰς εἰδήσεις ταύτας, αἵτινες ἀνακαθιστῶσιν οὐσιωδῶς, ὅσας προτιθέμενη νὰ ἐπιτύχῃ ἐκ μέρους τοῦ Χριστοφόρου Δαμρέ. Ἐν τούτοις εἰς πρώτην δοθεῖσάν μοι εὐκαιρίαν, θέλω προσπαθήσει νὰ φέρω και ἐκεῖνον εἰς ἐξομολογήσιν τινα... Εἰς δὲ τὸ Φραινάγον, νομίζετε, ὅτι θέλω ἐπιτύχει πρόσωπα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ μοὶ δώσωσι πληροφωρίας, ὅσον ἀφορᾷ τὸν θάνατον τῆς Βαρωνίδος και τοῦ τέκνου τῆς.

— Δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ Νευκὺς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἠκούσθη ὁ κώδων τοῦ πύργου προσκαλῶν τοὺς κατοίκους εἰς τὸ πρόγευμα. Οἱ τρεῖς οὗτοι ἔσπευσαν πάραυτα νὰ ἐπανέλθωσι.

XXV

Ἄπασα ἡ οἰκογένεια ἦτο συνθροισμένη εἰς τὴν αἴθουσαν. Εἰς τὸν Ἰππότην εἰσερχόμενον ἐποίησε μεγάλην ἐντύπωσιν ὁ ὑπερ-

Βολικός στολισμός της δεσποσύνης 'Ισαβέλλα, ἥτις διὰ χαριεπιτάτου μειδιάματος προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ καθίσῃ πλησίον της. Προσέτι ὁ ἀγγίχοντος περιηγητῆς ἠδυνήθη νὰ κάμῃ καὶ ἄλλας παρατηρήσεις, αἵτινες ἐπεισαν αὐτὸν περὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Στεφάνου πρὸς τὴν νέαν κόμησσαν, καθὼς καὶ περὶ τῆς ἔχθρας, ἣν ὁ Γάσπαρις Δὲ Βέφφος ὑπέκρυπτεν ἐναντίον του.

Ὁ Γάσπαρις οὗτος εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνέπνευσεν εἰς τὸν 'Ριχάρδον βαθεῖαν ἀντιπάθειαν, ἣν ἐπηύξησεν ὁ τρόπος τῆς συνδιαλέξεώς του. Ἐπίσης μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν, ὅτι καὶ ὁ Γοδεφροῖδος συνεφώνει πληρέστατα μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου του, τοῦθ' ὅπερ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐλαττώσῃ τὴν καλὴν ἰδέαν, ἣν κατὰ πρῶτον ἐσχημάτισε περὶ αὐτοῦ.

Εὐλόγως λοιπὸν διανοεῖτο, ὅτι ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἡσύχου καὶ πατριαρχικοῦ αὐτοῦ βίου, βοῶναι ὑπόκωφοι καταιγίδες, αἵτινες, δὲν θὰ ἀργήσωσι νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ νέου αὐτοῦ προστατευομένου.

Τοῦ προγεύματος περατωθέντος, ὁ 'Ἰππότης ἐζήτησε παρὰ τοῦ Κόμητος συνέντευξιν ἰδιαιτέραν, ἐν ἣ ἐξεφράσθη περὶ τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐλάθει, ὅπως υἱοθετήσῃ τὸν Στέφανον Φανούλιν, προσθέσας καὶ τὰς ἀπαντήσεις, ἃς ἐλάθει παρὰ τούτου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ἄν καὶ ἔθεσε τὸ ζήτημα μετὰ τρόπον οὐδύλωσ θήγοντος τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ γέροντος, ἐν τούτοις, οὗτος ἐδέχθη τὴν διακοίνωσιν ταύτην μετὰ τινος ψυχρότητος, ἣ δὲ φυσιογνωμία του ἐκαλύφθη ὑπὸ χροιάς ἐμφανίσεως κῆπως δυσαρέσκεια. Ἐσπευσεν ὅμως νὰ ἀποκριθῇ μετ' ἐξαιρέτου εὐγενείας:

— Σὰς εὐχαριστῶ, Κ. 'Ἰππότη, διὰ τὸ συμφέρον, τὸ ὁποῖον καταδέχεσθε νὰ λάβητε διὰ τὸν νέον αὐτόν. Εἶμαι εὐτυχῆς καὶ λίαν εὐχαριστημένος, καθ' ὅτι, οὕτω καταφαίνεται, ὅτι δὲν εἶμαι ὁ μόνος, ὅστις ἐξετίμησα τὰ πλεονεκτήματα τοῦ Στεφάνου. Αἱ ἀπαντήσεις, ἃς ἔδωκεν ὑμῖν μαρτυροῦσι περισσώτερον περὶ τῆς ἀξίας του. Ἀναθέτων δὲ εἰς ἐμὲ, ὅπως ἀποφασίσω περὶ τῆς παραδοχῆς, μοὶ ἐπιβάλλει ἔργον. Ἡ μάλλον, ἂν θέλητε, καθήκον πολλὸ σπουδαῖον καὶ πολὺ δύσκολον. Οὕτω λοιπὸν, ὅπως τὰ πάντα ἐξιώσω, θέλω σὰς ζητήσῃ προθεσίαν ἐξ ὑμῶν. Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ θέλετε ἔχει ἀμφοτέροι τον ἀρμόδιον κριτὸν, ἵνα σκεφθῆτε περὶ τῶν ἀμοιβαίων καὶ σοβαρῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀπαιτεῖ ἡ υἱοθεσία, καὶ πρὸ πάντων, ὑμεῖς, Κ. 'Ἰππότη, θέλετε εἶσθαι εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίσητε κάλλιον ἐκεῖνον, ὃν θέλετε νὰ κάμητε υἱόν σας.

— Οὐδεμίαν ἐναντιότητα ἔχω εἰς ταύτας τὰς παρατηρήσεις σας, ἀπήντησεν ὁ 'Ριχάρδος. Αὐταὶ μαρτυροῦσι τὴν φρόνησιν καὶ τὴν σοφίαν ὑμῶν. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι θέλετε ἐπιτρέπει εἰς τὸν Στέφανον, ὅπως, κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ, ἔρχεται παρ' ἐμοὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν.

Ὁ Κ. Δὲ Χαλεμβράδῃ ἐφάνη ἐπὶ στιγμὴν στενοχωρημένος.

— Πρέπει νὰ συγχωρῆτε, ἀπεκρίθη, εἰς γέροντα, ὅστις ἔχει, κῆποτε ἀλλοκότους ἰδέας. Νομίζω δὲ ὅτι θὰ ἦσθε περισσώτερον βέβαιος περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποφάσεώς σας, ἐὰν αὕτη ἦθελαν ὀριμάσει ἐν τῷ μέσω ἡμῶν.

Ἄφ' ἑτέρου, ἡ ἐξάμηνος αὕτη προθεσμία ἤθελεν εἶσθαι ἀξιόλογος πρόφασις, ὅπως σὰς ἐπαναβλέπωμεν ἐνταῦθα συχνότερον, ὅπερ, δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, φίλτατε Κ. 'Ἰππότη, πόσον θέλει εὐχαριστεῖ, οὐχὶ μόνον ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ ἄπασαν τὴν οἰκογένειάν μου. Ὡ! δέκα μόνον λεῦγα χωρίζουσιν ἡμᾶς. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ὅπως μὴ νομίζητε τὸν ἐνταῦθα ἐρχομόν σας, ὡς ὑπερβολικὴν ὑποχρέωσιν ἤθελετε μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ σας ἀποστέλλω μικρὰν πρόσκλησιν εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνός.

Ὁ 'Ἰππότης ἐκλινε τὴν κεφαλὴν, ἐπιδοκιμάζων τὰ λεχθέντα. Ὁ κόμης τότε σημάνας τὸν κώδωνα, διέταξε τὸν ἐλθόντα ὑπὲρ-ρέτην, ἵνα μετακαλέσῃ τὸν Στέφανον. Τούτου δὲ ἐλθόντος, ἐκοινοποίησεν αὐτῷ τὸν σκοπὸν τοῦ 'Ἰππότου προσέτι καὶ τὴν ἐξάμηνον προθεσίαν, ἣν μεταξὺ αὐτῶν ὤρισαν.

Ὁ νεανίας ὑπέκλινε μετ' ἀξιοπρεποῦς τρόπου, τὸ δὲ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλαβε χαροποιῶν ἔκφρασιν. Ἀρὰ γε ἡ υἱοθετήσις ἔκαμνε αὐτὸν νὰ χαίρῃ, ἢ ἡ ἐξάμηνος προθεσμία, ἥτις ἐπέτρεπε αὐτῷ, ὅπως παρατείνῃ εἰσέτι τὴν ἐν τῷ πύργῳ διαμονὴν του;

Ὁ Κ. Δὲ Τολουμόντης δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν πύργον χωρὶς νὰ ἐπανίδῃ τὸν Χριστόφορον, εἰς ὃν νὰ γνωστοποιήσῃ, ὅτι ἦν ἐνήμερος τῆς μετὰ τοῦ Στόφφελ συνεντεύξεώς του, καὶ οὕτω ἀπειλῶν αὐτόν, νὰ ἐποτύχῃ ἀποκάλυψιν τινα.

Ἐπορεύθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν, εὗρεν αὐτὴν κεκλεισμένην. Ὁ κηπουρὸς ἐπληροφόρησεν αὐτόν, ὅτι ὁ μέθυσος ἀνεχώρησεν ἀπὸ πρωῆς, εἰπὼν, ὅτι ἤθελε δαιπνήσει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Στόφφελ.

Ὁ 'Ριχάρδος ἤκουσε τοῦτο μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως, διότι ἡ ἰδέα, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὸ ξενοδοχεῖον αὐτὸ, ἔνθα ἡ ζωὴ αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἐπὶ στιγμὴν ἐν κινδύνῳ, διήλθε πολλακίς τοῦ νοός του. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ πορευθῆ, ὅπως διασκεδάσῃ μὲ τοὺς μορφαμοῦς τῶν δύο ἐκείνων ἀξιολόγων συζύγων.

Ἐπανελθὼν δὲ παρὰ τῷ κόμητι, ἵν' ἀποχαιρετήσῃ αὐτόν, εὗρεν ἄπασαν τὴν οἰκογένειαν ἐν τῇ αἰθούσῃ. Ἐκ μέρους ἀπάντων πλείεστα ὑπῆρξαν αἱ ἐνστάσεις, ὅπως παρατείνῃ τὴν διαμονὴν του, αἵτινες ἐπὶ τέλους ἠνάγκασαν αὐτόν νὰ ὑποσχεθῆ ταχεῖαν ἐπάνοδον.

Ἡ δεσποσύνη 'Ισαβέλλα, συνοδεύουσα αὐτόν μετ' ὄλων τῶν κατοίκων, ἐκτὸς τοῦ γέροντος, μέχρι τῆς ἐξόδου, εἶπεν αὐτῷ, βαθέως ἀναστενάζουσα:

— Ὁ ἔρωσ εἶναι θεὸς λίαν γλυκὺς ἀλλ' ἐν ταύτῳ καὶ λίαν σκληρὸς.

— Πῶς, ἠρώτησεν ὁ 'Ἰππότης μετ' ἀφρημένου τρόπου.

Διὰ πᾶσαν ἀπάντησιν αὕτη ἤγγισεν διὰ τοῦ μικροῦ δακτύλου τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὰ χεῖλη αὐτῆς, τὴν δὲ δεξιάν χεῖρα ἔφερεν ἐπὶ τῆς καρδίας.

Ἡ τελευταία αὕτη διαδήλωσις οὐδεμίαν πλέον ἀμφιβολίαν ἀφίνεν εἰς ἐκεῖνον, πρὸς ὃν ἀπνυθύνετο, ὅστις ὅμως ἐντὸς του ἀνεθεμάτιζε τὸν ὑπερήλικα αὐτόν ἔρωτα, ὅστις εὖρε κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ παρουσιασθῆ, ἐν ᾧ προῦδλεπεν ἐνώπιον του πληθὺν τραγικῶν συμβάντων, ἅτινα ὤφειλεν ἐν πρὸς ἐν νὰ ἐκτυλίξῃ.

Ὁ 'Ριχάρδος, ὅστις ἠγάπα νὰ περιπατῆ μόνος, εἶδεν, οὐχὶ μετ' εὐχαριστήσεως, ἱπποκόμον τινα ἐλαύνοντα μετὰ τοῦ ἰδικοῦ του καὶ δύο ἑτέρους ἱπποῦς. Ἐνόησεν ὅμως, ὅτι ἦσαν ὀρισμένοι διὰ τὸν Γοδεφροῖδον καὶ Στέφανον, οἵτινες ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν ὅπως συνοδεύωσιν αὐτόν μέχρι τοῦ πρώτου χωρίου. Βεβαίως δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνηθῆ τὴν εὐγενῆ ταύτην πρότασιν.

Ἡ καθ' ἑδὼν συνδιάλεξις ὑπῆρξεν ἐπιπόλαιος καὶ ἐπουσιώδης. Φθάσαντες δὲ εἰς Βεργιστέρον, οἱ δύο νέοι ἀπεχαιρέτησαν τὸν 'Ἰππότην. Ὁ Στέφανος ὅμως γνωρίζων αὐτόν ἄοπλον, ἐπεισεν αὐτόν νὰ δεχθῆ ζευγὸς πυροβόλων, παρενεῖρων μετὰ μειδιάματος τὴν παροιμίαν « ὅποιος φυλάττει τὰ ροῦχά του ἔχει τὰ μισά. »

Ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκιψ ΓΙΟΥΣΟΥΦ ΙΖΖΕΛΙΝ πρωτότοκος υἱὸς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀρχηγὸς τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς.

ΚΑΡΟΛΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ.

(Εκ του Γερμανικού υπό Γ. Βοντζίδου).

Κάρολος ο Μέγας, ο ισχυρότερος ηγεμών του Φραγκικού Κράτους (768 μέχρι 814 Μ. Χ.) ήτο γνήσιος Γερμανός, βωμκαλός και μεγαλόσωμος· είχαν ύψηλόν, καθαρόν και ευμέγεθες μέτωπον, ζωηρούς οφθαλμούς, οι όποιοι πρὸς μὲν τοὺς φίλους και βοηθίαν αίτουότας εξέφραζον ευμένειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθρούς ἦσαν φοβεροί. Κατὰ τὴν νεκρικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν εἶχε κατὰ τὸν Φραγκικὸν τρόπον τὴν σωματικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐξησκημέναν και κατέστη ὁ καλλίτερος ἀθλητής και κολυμβητής. Μία ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἡδονῶν ἦτον ἡ θήρα, και ὅτε ἤθελε νὰ τελέσῃ εορτὴν τινὰ ἐν τῇ αὐτῇ αὐτοῦ, παρεσκευάζε μέγα κυνηγέσιον θηρίων πάντες, ἐκάθηντο ἐπὶ ἵππων, και ἐξήρχοντο ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν κεράτων και τὰς ὕλακας ἀπειρών κυνῶν μετὰ θορυβώδους ἀγαλιάσεως εἰς τὰ εὐρύχωρα δάση, ὅπου τὸ ἄνθος τῶν εὐγενῶν μετὰ τὸ λήμης και δεξιότητος ἐπροσπάθουν νὰ ὑπερτερήσωσιν ἀλλήλων· ὁ Κάρολος ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἠγωνίζετο σφοδρούς ἀγῶνας πρὸς κάπρου, ἀρκτους και βουβάλους. — Εἰς τὸ φαγητὸν και ποτὸν ἦτο πολὺ λιτό· ἐδαίπει μετὰ τῶν οἰκείων μόνον, ὥστε τέσσαρες μόνον λοπάδες (πιάτα) ἐφέροντο ἐπὶ τῆς τραπέζης· τὸ δὲ εὐάρεστον αὐτῷ φαγητὸν ἦτο ὀπτὸν κρέας θήριον, ὑπὸ κυνηγοῦ φερόμενον εἰς δόρυ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὁ ὕπνος του ἦτον ὀλίγος· τὴν νύκτα ἐξηγείρετο πολλὰκις τῆς κλίνης του, ἐλάμβανε πινακίδας και γραφίδας, ἵνα γυμνασθῇ εἰς τὴν κατὰ τὴν νεότητά του παρεμπληθίσαν τέχνην τῆς γραφῆς, ἢ προσύχρετο, ἢ ἴστατο πλησίον τοῦ παραθύρου και ἐθεώρει μετὰ προσοχῆς και θαυμασμοῦ τὸν ἀστερόεντα οὐρανόν. Τόσον ἀπλοῦς τρόπος ζωῆς πῦξανε τὴν ἄλλως τόσον ισχυρὰν σωματικὴν βώμην τούτου τοῦ ἀνδρός, ὥστε τομᾶ τις νὰ πιστεύσῃ τοὺς ἱστοριογράφους αὐτοῦ διηγουμένους, ὅτι αὐτὸς εὐκόλως ἐσήκωνε θωρακοφόρον ἄνδρα ὡς παιδίον, ἢ διὰ τοῦ ἔξῃος αὐτοῦ ξίφους ἀφῆρει ταχέως τὴν κεφαλὴν ἐχθροῦ, και βάρη ἐσήκωνε τὰ ὅποια δὲν δυνατὰί τις νὰ κινήσῃ ἀπὸ τῆς θέσεώς των.

Ἡ ἐνδυμασία του ἦτο κατὰ τὸν γερμανικὸν τρόπον ἀπλή· ἔφερον ἱμάτια κατεσκευασμένα ὑπὸ τῶν φιλοπόνων χειρῶν τῆς συζύγου του, περικηνημίδας και λινὰς ἀναξυρίδας, διὰ ποικίλων ταινιῶν σταυροειδῶς πεποικιλιμένας, λινοῦν χιτῶνιον και ἐπ' αὐτοῦ λεπτὸν ἱμάτιον μετὰ σερικῆς παρυφῆς· σπανιώτερον ἔφερε τετράγωνον ἐπενδύτην λευκοῦ ἢ πρασίνου χρώματος, συνεχῶ, δὲ ἐκρέμα μέγα ξίφος ἔχον χρυσοῦν λαβὴν και τελαμῶνα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Μόνον εἰς συλλόγους τῶν ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβων και ἐπισήμων εορτὰς ἐφαίνετο ἐν πλήρει λαμπρότητι, φέρον χρυσοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέμμα ἐξ ἀδαμάντων ἀπαστράπτων, και χιτῶνα ποδήρη πολὺ ἀνεμόμενον και κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦν μελισσῶν.

Κάρολος ο Μέγας δὲν ἤθελεν ἀπλοῦς μόνον κατακτητῆς νὰ ἦναι· ἀλλ' εἶχεν ῥομὰς ὕψηλὰς και εὐγενεῖς· ὅσους ὡς ἦρος διὰ τῆς ἀπάθης του εἶχεν ὑποτάξει, τούτους ἤθελεν ὡς πατὴρ μετὰ φιλοστοργίας νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονας. Ἀδιαλείπτως κατεγίνετο ἵνα φωτίξῃ τοὺς λαοὺς του και σοφώτερος και καλλιτέρος καθιστᾶ. Οἱ σοφώτεροι ἐκ τῶν συγχρόνων αὐτῷ ἀνδρῶν ἔζων ἐν τῇ αὐτῇ αὐτοῦ και ἀπῆλαυνον τῆς τιμῆς αὐτοῦ και εὐνοίας. Μαλλον ἐφρόντιζεν ἵνα ἀποκτώσιν οἱ ὑπῆκοοί του γνώσεις, αἱ ὅποια και τοὺς πενηστάτους εὐγενεῖς ποιοῦσιν, ἢ νὰ κληρονομήσῃ περιουσίαν. Ὅθεν ἐπεσκέπτετο ὅσον ἡδύνατο ὁ ἴδιος τὰ σχολεῖα, ἵνα ἰδίως ὀφθαλμοῖς βλέπῃ, ἐὰν ἐφημερίζοντο τὰ

προγράμματα του· παρετήρησέ ποτε κατὰ τινὰ τοιαύτην σχολεῖου ἐπίσκεψιν ὅτι τὰ τέκνα τῶν εὐγενῶν ὑπελείποντο πολλὰ τῶν κοινῶν χωρικῶν παιδῶν κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν και ἐπίδωσιν· τούτους διέταξε νὰ σταθῶσιν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ἐκείνους ἐξ ἀριστερῶν· ἔπειτα εἶπε πρὸς τοὺς πένητας ἀλλ' ἐπιμελεῖς παῖδας δι' εὐμενεστάτου ὕφους: « Σὺς εὐχαριστῶ, παῖδες μου, ὅτι ἐμοῦ μὲν αὐτοῦ τὰς εὐχὰς ἐξεπληρώσατε, ὕμῶς δὲ αὐτοὺς ἐτιμῆσατε και ὠφελήσατε » μετ' ἀγανακτήσεως δ' ἔπειτα στραφεὶς πρὸς τοὺς εὐγενεῖς ἀλλ' ἀμελεῖς μαθητὰς εἶπε τὰς ἐξῆς ἀπειλητικὰς λέξεις: « Σὺς δὲ, σὺς τέκνα τῶν εὐγενῶν, οἱ ὅποιοι παρεδόθητε εἰς τὴν βραθυμίαν και ἀργίαν και εἰς τὰς διαταγὰς μου ἠπειθήσατε, μὴ καυχᾶσθε μόνον ἐπὶ τῇ περιουσίᾳ και τῷ πλούτῳ τῶν γονέων ὑμῶν· διότι μάθετε ὅτι οὐδενὸς λόγου ἄξια εἶναι παρ' ἐμοῦ τάξις και εὐγένεια· ἐὰν δὲν καταστήτε ἐπιμελεῖς μαθηταί, μηδεὶς ἐξ ἡμῶν τολμήσῃ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν μου· μὰ τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν θέλω σὰς μεταχειρισθῆ ὅπως σὰς πρέπει.

Ἐξ ὅλης ψυχῆς προσεκολλήθη ὁ Κάρολος εἰς τὸν χριστιανισμὸν διὰ τοῦτο ἐφρόντιζε πολὺ περὶ τῆς ὑπάρξεως καλῶν ἰσρέων, και ἀπηγόρευεν ἀυστηρῶς εἰς τοὺς κληρικούς πᾶν ὅτι δὲν συνεβιβάζετο μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπαγγέλματος του. Νέαι ἐπισκοπαί, ἐκκλησίαι και μοναστήρια θεμελιώθησαν και πλουσίως ἐκοσμήθησαν ἐπ' αὐτοῦ. Τὰ μογαστήρια οὐ μόνον προῆγον τότε ἐντὸς τῶν εἰρηνικῶν αὐτῶν τειχῶν τὴν παιδευσιν τῆς νεολαίας, ἀλλ' ἐφρόντιζον και περὶ τῶν πτωχῶν και ἀσθενῶν και ἐξένιζον ὁδοιπόρους, διότι ξενοδοχεῖα κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἦσαν ὀλίγα. Πρὸς ἀνύψωσιν τῆς θείας λατρείας διέταξεν ὁ Κάρολος νὰ ἔλθωσιν ἐξ Ἰταλίας ὄργανα μουσικὰ και ψάλται· διότι οἱ Φράγκοι του εἶχον τραχεῖαν φωνὴν, ὥστε τὸ ἄσμα των σχεδὸν ὠμοιάζε πρὸς ὄργυμν θηρίων. Περὶ αὐτῶν λέγει σύγχρονός τις: « μεγαλόσωμοι ὡς ὄρη, ἐξέπεμπον και βροντώδεις φωνὰς· και ὅταν ἡ βαρβαρικὴ τραχύτης τῶν διψαλέων αὐτῶν λαρυγγῶν προσεπάθει διὰ παραλλαγῆς και ἀπηχησεως νὰ μικρύνῃ τοὺς ἀπαλούς ἦχους, ἐξέπεμπε τοὺς τραχεῖς ἦχους δι' ἰδίου ὅλους πατάγου, σχεδὸν ὡς τις φορητῆς ἡμάξας, ἢ ὅποια κυλινδεῖται ἐπὶ τινος ξυλοχώματος· ὥστε οὗς και ἀσθησιον ἀντὶ νὰ κινήθῃ μαλακῶς, ἐξεπλήττετο και διεταράττετο. » Προσέτι ἠγάπα ὁ Κάρολος τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν· εἰργάζετο ὁ ἴδιος μετὰ τῶν πεπαιδευμένων τῆς αὐλῆς του εἰς σύνταξιν γερμανικῆς Γραμματικῆς, και διέταξε νὰ γείνη συλλογὴ ἀρχαίων γερμανικῶν ἡρωικῶν ᾠδῶν· ἐκ τούτων τῶν μελετῶν τοῦ μεγάλου αυτοκράτορος δυστυχῶς οὐδὲν ἄλλο ὑπελείφθη ἡμῖν, εἰ μὴ τὰ γερμανικὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια ἔδωκεν αὐτὸς εἰς τοὺς ἀνέμους και μῦθας.

Ἐξαιρετὸν ἐπιμέλειαν εἰδείκνυε περὶ τῶν διοικητικῶν κλάδων· διὰ τοῦτο διοικητὰς διώριζεν ἄνδρας περιβλέπτους και ἐξόχους διὰ τὴν ἀρχαιότητα και πειρὰν των· οὗτοι ἐλάμβανον τὰ ὀνόματα Πολιοί, ἐπειδὴ ἡ ἀρχαιότης των τοῦτο τὸ χρώμα εἶχε δώσει εἰς τὰς τρίχας των. Οὗτοι οἱ πολιοί εἶχον διάφορα εἰδικὰ ὀνόματα· ἐκείνοι οἵτινες διορίζοντο διοικηταὶ νομοῦ τινος, ὠνομαζόντο πολιοὶ τῶν νομῶν (νομάρχαι)· οἱ διοικηταὶ φρουρίων, πολιοὶ τῶν φρουρίων (φρουράρχοι)· οἱ πολιοὶ τῶν παλατιῶν (αὐλάρχαι) ἦσαν διωρισμένοι ἐπὶ τῶν αυτοκρατορικῶν παλατιῶν. Οἱ πολιοὶ τῶν ὀρίων ἐπροστάτευον τὰ ὄρια. Πρὸς τούτοις ἤρθενα ὁ αυτοκράτωρ ἐπιμελῶς, ἐὰν οἱ ὑπάλληλοι του ἐκτελῶσι τὰ καθήκοντά των· ἐπὶ τούτῳ τῷ σκοπῷ ἔστειλεν ἀπὸ κειροῦ εἰς κειρὸν πολιοὺς, οἵτινες ἐντεῦθεν ἀπεσταλμένοι πολιοὶ ὀνομαζόντο, εἰς τὰς ἐπαρχίας, και διέταπτεν ἀυστηρῶς ἵνα τὰς ἀκριβεστέρως πληροφορίας τῷ φέρωσι. Καὶ τὰ μικρά-

τερα πράγματα τῆς οἰκίας του δὲν ἄφινεν ἀνεπίσκεπτα. Ἐθεώρει μετὰ τῆς μεγαλειότητος ἐπιμελείας τοὺς περὶ τὰς δαπάνας και προσόδους λογαριασμοὺς τῶν διοικητῶν του· εἰς τοιούτους λογαριασμοὺς ἀξίεται, ἐν ᾧ ὀρίζει ἀκριβεστάτα, ὡς κτηνοτρόφος και γεωργὸς ἐμπειρος, πόσον βούτυρον, τυρὸς, μέλι και κηρὸς κατασκευάζεται, πόσος οἶνος και ζῦθος παράγεται, πόσα ὠὰ, πόσαι χῆνες νῆσσαι και ὄρνιθες πρέπει νὰ πωληθῶσιν. Ὁρισμένον τόπον διαμονῆς δὲν εἶχεν ὁ Κάρολος· διέτριβεν ὅτε μὲν ἐδῶ ὅτε δὲ ἐκεῖ, μετὰ πλείονος δὲ εὐαρεσκείας ἐν Ἀάχην, Νυμβέργῃ και Ἰνγκελμην παρὰ τὸ Μογοντίακον. Τὰ θερμὰ λουτρὰ τῆς Ἀάχης, τὰ ὅποια ἤδη ἦσαν γνωστὰ τοῖς ἀρχαίοις βωμαιοῖς προὔτιμα τῶν ἄλλων, και διέταξε νὰ εὐρύνωσιν αὐτὰ πολὺ.

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙ

ΜΙΜΟΣ

Εἰς ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ.

(Συνέχεια και τέλος.)

Σ Κ Η Η Η Β'.

Εἰσέρχεται ὁ ΚΩΣΤΗΣ κάθυγρος και πνευστιῶν. Οἱ ἀνωτέρω.

ΚΩΣΤΗΣ. Ἄ! δόξα σοι ὁ Θεός! ἐ' ἐπέρθησα! αἱ! τώρα πλέον δὲν με ξεφούργεις! Κάτω εἶναι ὁ δικαστικὸς κλητῆρ! Κεφαλέ! Κεφαλέ! ἀλλὰ ποῦ νὰ με ἀκούσῃ· αὐτὸς εἶναι κωφός!

Η. (Βλέπων πρὸς τὴν θύραν.) — Ἄ! δὲν θὰ φύγω; ὄλοι οἱ διαβόλοι πρὸς βοήθειάν μου· εἰς ὀπαδὸς σας πάσχει, χάνεται. —

Κ. Ὅχι, ὄχι· τοῦ κακοῦ βλέπετε τὴν θύραν, σὴν νὰ τὴν παρακαλεῖς. (βλέπων ἀφῆνης τὴν Μαρίαν.) Μπα! ἔχουμε και γυναικίς! ἄ! μ' αὐταῖς λοιπὸν τρώγεις τοὺς παράδες ποῦ σοῦ στέλνει ὁ πατέρας σου κ' ἐμᾶς δὲν μᾶς πληρώνεις! νὰ γυῖς! νὰ μάλαμα! κωμαρῶστε μὴ φορὰ! Νὰ σὲ στείλω ἅμους ἐγὼ στὴ φυλακὴ γιὰ νὰ βάλῃς γινῶσι.

ΜΑΡ. Ἄ! Θεέ μου! δυστυχία μου! (λειποθυμῆ.)

Η. Τί ἔκαμες, ἄθλιε! ἐφρόντας τὴν νέαν! — Τώρα ὑπάρχει κάποια ἐλπίς! —

Κ. Κατὰ διαβόλου! δὲν πολυφροντίζω γιὰ μὴ παληγογυναῖκα!

Ζ. Μπα ἡ καυμένη! εἰλειποθύμησε!

Κ. Μὴ τὴν πιστεύς! τέτοιαις εἶναι αὐταῖς αἱ βρόμαις!

Ζ. Καλὲ, ἀλήθεια! δὲν τὴν βλέπετε πῶς ἔγινε κύτρινη σὰν τὸ φλουρί.

Η. Μαρία, Μαρία! ὦ! εἰλειποθύμησε! αὐτὸ μᾶς ἔλειπε μόνον. — Θεέ μου, σὲ εὐχαριστῶ! —

ΜΗ. Ἐχουν δίκαιον, ἀλήθεια! εἰλειποθύμησε.

Κ. Βρὲ, τί λέτες; ἀλήθεια! (πλησιάζων πρὸς αὐτήν) ὦ! ἡ καυμένη! εἶχε και φιλότιμο!

Ζ. Νερὸ, παιδιά μου! ξεῖδι! ἄ! ἡ καυμένη!

ΜΜ. Νερὸ! νερό!

Ζ. Ἐνα γιατρό!

Κ. Τρέξε, Μπαρμπαγιάννη, ἱατρὸν!

Ζ. Ἄχ! Θεέ μου! τὸ καυμένο τὸ κορίτσι! γιατρό! ἄχ! δι' ὄνομα Θεοῦ, ἕνα γιατρό! (Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου και τῆς παραχῆς ὁ Παῦλος τρέπεται εἰς φυγὴν· ὡσαύτως ἐξέρχεται και ἡ Ζουμπούλω.)

Η. — Καὶ ξαναβλεπόμεθα. —

Κ. (τρέχων κατόπιν του). Ποῦ τρέχεις; ποῦ πηγαίνεις, κατεργάρη;

Η. (Ἐξῶθεν τῆς σκηνῆς.) Δι' ἱατρὸν, δι' ἱατρὸν!

Ζ. (Κομίζουσα ὕδωρ.) ὦ! ἡ καυμένη! ἄς τὴν δροσίσωμεν ὀλίγον. (τὴν βαντίζει.)

ΜΑΡ. (ἐγειρομένη.) ὦ! ποῦ εἶμαι; ποῦ εἶν' ἐκείνος; Θεέ μου! ἄ! καταισχίνη μου! (πρὸς τὸν Κωστῆν) Κύριε, πόσον με ἠδικήσατε! ἄν ἤξεύρετε...

Κ. — Βρὲ τὴν καυμένη! και ἐγὼ ἐνόμιζα πῶς εἶν' ἀπ' ἐκείναις! — Νὰ με συμπαθῆς, κόρη μου.

ΜΑΡ. (μετὰ δακρύων.) ὦ, κύριε! ἐὰν ἤξεύρετε πόσον εἶμαι δυστυχῆς! τὸν ἠγάπων! τὸν ἠγάπων δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς καρδίας μου... τὸν ἐνόμιζον καλὸν, τίμιον νέον... και αὐτὸς... δυστυχία μου...

Οἱ ἄλλοι. Ἡ κακομοῖρα! ἡ καυμένη! τί καλὸ κορίτζι!

Κ. Ἄχ! πῆγε ν' ἀγαπήσῃ ἕνα ἄθλιον!

ΜΑΡ. Ἦτον ἡ παρηγορία μου· ἐνόμιζον... ἀλλ' ἐτελείωσε! (προσπαθούσα νὰ κατανηκίσῃ ἑαυτήν.) θὰ πνίξω τὴν φωνὴν τῆς καρδίας μου... θὰ ὑποφέρω... ἀλλὰ θὰ τὴν καταπνίξω!

ΜΗ. Ἡ καυμένη! (τρίζων τοὺς ὀδόντας.) Ἄ! παληάνθρωπε!

Κ. Μὴ κλαῖς, κόρη μου· τώρα ἐτελείωσε. — Ἄ! κ' ἐμένα ἡ καρδία μου κλαίει. Ἄχ! χάνω τόσα χρήματα! —

ΜΑΡ. — Ἰδοὺ πῶς τιμωρεῖται τις ὅταν παραδίδῃ ἀπροσέκτως τὴν καρδίαν του. — (Ἐξέρχεται.)

Κ. Νὰ και πάλιν ποῦ μᾶς ἐφυγεν ὁ διάβολος; θὰ ἐπιστρέψῃ ἄραγε;

ΜΗ. Ὅ! ἐπιστρέψῃ λέει; πῶς δὲν ἐὰ ἐπιστρέψῃ, ἀφοῦ ἔχ' ἐδῶ τὰ βουχὰ του; ποῦ θὰ κοιμηθῇ;

Κ. Τί διάβολο; δὲν ἔχει κανένα φίλο; τόσο ἐρημο τὸν νομίξεις;

ΜΗ. Θέλει δὲν θέλει. θὰ ἔλθῃ· ἀλλὰ και ἂν δὲν ἔλθῃ, δὲν ἔχει τόσα πράγματα ἐδῶ; ἔχει τὸ σεντουκί του, ἔχει τὰ βιβλία του· ἐγὼ μ' αὐτὰ πληρόνομαι.

Κ. Ἄχ! ἔχεις δίκαιον· ἀλλ' ἂν δὲν ἔλθῃ και μᾶς φύγῃ; πῆγαν αἱ τριακόσιαι μου! (κλαίει) πῆγαν ἡ δραχμούλαις μου, ἡ καυμένης ἡ δραχμούλαις μου, ἄχ! τί εἶχα νὰ τραβῶ! νὰ δώσω ἐγὼ ἄλλη μὴ φορὰ βερεσέ! νὰ με κόψῃ ἡ πανοῦκλα καλλίτερα νὰ δώσω βερεσέ; ποτέ!

Ζ. (κλαίουσα συγχρόνως.) Κ' ἐμένα τῆς φτωχῆς! πῆγαν ἡ εἰκοσι δραχμαῖς! ἄ! τὸ παληόπαιδο! ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ τωῦρη! ἄχ δραχμούλαις μου.

ΜΗ. Νάτα δά! ἔχουμε, πῶς διάβολο τὰ λένε!... και ντουέτα· θαρρῶ πῶς βραίσκομαι στὴ γαλλικὴ παράστασι μετὰ γαλλίκα γένεια, ποῦ πῆγα ἕνα Σάββατο στὸ ὑπερῶ! ἄ! κρίμα στὴ δραχμή! Ἰδιο κ' ἀπαράλλακτο στὴ πίστι μου! Κυρὰ Ζουμπούλω! μὴ κλαῖς κ' ἐνοιαι σου· ἄμα τοῦ πωλήσω τὰ πράγματα, ἐγὼ θὰ σὲ πληρώσω.

Ζ. (Περικραχῆς.) Ἄ! παιδάκι μου, ἔχε τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ και τῆς Παναγίας, μεγάλ' ἡ χάρις τῆς.

ΜΗ. Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ.

Ζ. Αἱ! σὰν εἶναι ἔτσι, ἄς πηγαῖνο ἡσυχῇ ἔχετε γειά! (ἐξέρχεται.)

ΜΗ. και Κ. Ὁρα καλή! Ὁρα καλή!

Κ. Βρὲ τὸν θεοπαίκτη! Εἶδες ἐκεῖ μὴ φορὰ μετὰ τί τέχνη μᾶς ξέφυγε! ἂν τὸν ξαναπάσω ἅμους, κἀμω ἔροκα πῶς δὲ θὰ με ξεφύγῃ ἢ νὰ μὴ με λέν Κωστῆ! αἱ! γειά σου! (Ἐξέρχεται.)

ΜΗ. Ὁρα σου καλή! Αἱ! ἀπὸ ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεσιν ἐγὼ ἐβγάκα κερδεμένος.

Σ Κ Η Ν Η ΙΓ'.

(Νύξ· ἡ σκηνὴ παριστᾷ ἑδὼν· ἐκατέρωθεν αὐτῆς οἰκίαι· πρὸς τ' ἀριστερὰ μίαν, τῆς ὁποίας τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον βλέπει πρὸς τὴν ὕδαν. Εἰσερχονται ὁ Κωστής καὶ ὁ Μπαρμπαγιάννης βαδίζοντες ἀκροποδητή.)

ΜΠ. Ἄκουσε αὐτὸ ποῦ σοῦ λέγω ἐγώ! εἶχα στείλει τὸ παιδί ἀπὸ τὸ μαγαζὶ μὲ κάτι πράγματα διὰ τὸ σπῆτι. Πρέπει νὰ ἤξεύρης ὅτι εἶναι ἓνας διάβολος τετραπερασμένος, σπῆρτο μοναχό! Τὸν εἶδε σ' τὴν ὥραιαν Ἑλλάδα ποῦ ὠμιλοῦσε μ' ἓνα μαλτέζο, ὁ ὁποῖος ὅμως φαίνεται ὅτι δὲν ἐδέχθηκε τὴν πρότασίν σου· ἐπῆγε σ' ἓνα ἄλλον, τὰ ἴδια μὲ τὸν τρίτον ὅμως φαίνεται πῶς τὰ κατάφερε, μάλιστα καὶ τοῦ ἔδωκε ἓνα τάλληρο· τὸ παιδί, ἀντὶ νὰ πάη στὸ σπίτι, ἤλθε καὶ μοῦ τᾶπε ὅλα· Ἔφερις, ἀφεντικὸ, μοῦ λέει, πολὺ φοβοῦμαι ὅτι ὁ νοικιάτορας θὰ σὲ παίξῃ κανένα παιγνίδι, μόνο νὰ λάβωμε τὰ μέτρα μας. Εἶδες τὸ διαβολόπαιδο μιά φορά! ἀλλ' ἔλα κρύψου!

Κ. Δὲν εἶναι καλλίτερα νὰ μπουύμε μέσα στὸ σπῆτι καὶ νὰ τὸν τσακώσουμε.

ΜΠ. Ὡ! καυμέμε καὶ σὺ! δὲν ξέρεις τί σοῦ γίνεται! ἄς τὸν ἀφήσωμε καὶ κοιμηάτι νὰ γερῇ, γὰρ νὰ τοῦ ἔλθῃ ἡ πικρα περισσότερη ἄς τοῦ δείξουμε πῶς εἴμαστε ἐξυπνότεροι ἀπ' αὐτὸν Ἄλλὰ ἀκούω κρότον· ἔλα κρύψου γρήγορα, κ' ἔχε τὰ μάτια σου τέσσαρα. (Κρύπτονται εἰς τὰ παρασκήνια.) Φύλακες γρηγορεῖτε

Σ Κ Η Ν Η ΙΔ'.

ΠΑΥΛΟΣ καὶ ΑΧΘΟΦΟΡΟΣ.

Π. — Ἡ νύξ εἶναι πίσσα σκοτεινὴ· φαίνεται ὅτι καὶ αὐτοὶ ὁ διάβολος μὲ βοηθεῖ· δὲν διακρίνω φῶς, ἀλλ' οὔτε ἀκούω κίνησιν εἰς τὴν οἰκίαν. Ποῦ νὰ ὑποθέσουν ποτὲ ὅτι θὰ τολμήσω τὴν ἴδιαν ἐσπέραν νὰ κάμω αὐτὸ τὸ μέγα πραξικόπημα! — (Πρὸς τὸν ἀχθοφόρον.) Ἐλα, γρήγορα!

Κ. — Βρὲ τὸν κατεργάρη! —

Π. — Αἴ! τέλος πάντων θὰ διαφύγω ἀπὸ αὐτοῦς τοὺς ἀθλοῦς! —

ΜΠ. — Ἄπ' αὐτὸ τὸ πλευρὸ νὰ κοιμηάσαι. —

ΑΧΘ. Ἐλα τὸ λοιπὸν ἀφεντικὸ! τί συλλογιέσαι;

Π. Τώρα ἀμέσως. — Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος τὰς Ἀθήνας· εἶναι τόσο μικρὰ πόλις, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ κρυφθῇ. —

ΜΠ. — Μὰ τί διάβολο! μόνος του ὀμιλεῖ! —

Π. — Ἐάν ἤμην εἰς ἄλλην τινὰ πόλιν μεγάλην, ἤρκει νὰ μετοικήσω μόνον ἀπὸ μίας εἰς ἄλλην συνοικίαν, ἀλλ' ἐδῶ; —

Κ. — Αἴ ἔλα τὸ λοιπὸν, κάμε γρήγορα! —

Π. Πλὴν ἔστω! προτιμότερον νὰ διακόψω τὰς σπουδὰς μου παρὰ νὰ γείνω ἄτιμος· ἀλλὰ, τί δυστυχία! νὰ διαπανήσω σήμερον ὅλα μου σχεδὸν τὰ χρήματα· ἄ! κακὴ κεφαλή! ἀλλ' ἄς μὴν ἀπελπίζομαι· ἴσως ὁ Περικλῆς θὰ μοῦ δώσῃ τὰ ἔξοδα τοῦ δρόμου.

ΑΧ. Ἐλα, ἀφέντη, ἄς τελειόνομε· γιατί κάμνει ἓνα κρύο...

ΜΠ. — Ἀλήθεια! κάμνει ἓνα κρύο! ἐπάγωσα! —

Π. Ἐλα λοιπὸν ἐδῶ· βλέπεις καὶ τὸ σκότος μᾶς βοηθεῖ· πᾶμε μέσα νὰ πάρωμε τὰ πράγματα.

ΑΧ. Ἄς νὰ μὴ! τί θέλει ἡ ἄλωπού στὸ παζάρι; ἂν μᾶς τσακώσουν;

ΜΠ. — Ἐχει δίκην ὁ κακομοῖρος. —

Π. Καὶ ποῖος θὰ μᾶς τσακώσῃ; ἔλα, πᾶμ' ἐμπρός!

ΑΧ. Δὲν ἔρχομαι· εὐρὲ κανένα ἄλλον τρόπον.

Π. Ἄς εἶναι κ' ἔτσι. — ἀλλὰ τί διάβολο νὰ κάμω; —

Κ. — Ἐδῶ ἐγάλασαν τὰ σχέδια· τίποτε δὲν ἔκαμε. —

Π. Ἄ! κῦρα! δός μου τὸ σχοινί σου.

ΑΧ. Τί θὰ τὸ κάμῃς; θὰ τὰ βγάλῃς μόνος σου; καλὰ.

Π. Δός μ' ἐδῶ· εἶναι μακρὸ!

ΑΧ. Μακρὸ λέει; ἂμ δὲν τὸ ματρᾷς;

Π. Καλὰ· δός με το. (Εἰσερχεται εἰς τὴν οἰκίαν.)

ΑΧ. Ἔτσι μάλιστα· ἀλλὰ διατί νὰ φεύγῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; ὅσα μοῦ εἶπε σήμερα, ὅλα μοῦ φάνηκαν ἀν φέματα.

ΜΠ. — Νὰ κ' ἓνας κουτός· γιατί μοῦ χρεωστεῖ, ἀνόντη!

(Φαίνεται ὁ Παῦλος καταβιβάζων ἐκ τοῦ παραθύρου τὸ κιβώτιον.)

Π. (σιγαλῇ τῇ φωνῇ.) Ἐλα κράτει!

ΑΧ. (ὁμοίως.) Τί νὰ κρατῶ;

Π. Τὸ κιβώτιον· ἔλα τὸ ἔπιασες;

ΑΧ. Ἄχ! τί νὰ πιάσω ἀφέντη, ποῦ δὲν βλέπω τίποτε.

Π. Σὲ ἀφίνω λοιπὸν ὅλο τὸ σχοινί.

ΑΧ. Ὡχ! τὰ μουτρά μου!

Π. Μὴ φωνάζῃς! μᾶς συνέλαβον!

ΑΧ. Καὶ πῶς νὰ μὴ φωνάζω! μοῦ ἔσπασες τὰ δόντια!

Π. Φορτώσου καὶ τράβα σιγὰ σιγὰ ἐκεῖ ὅπου σοῦ εἶπα.

Κ. καὶ ΜΠ. — Ἄμ' δὲ θὰ τραβῶ! —

ΑΧ. (προσπαθῶν νὰ λάβῃ ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ κιβώτιον.) Μωρὲ βάρος!

Π. (ἐξερχόμενος.) Ἀκόμη δὲν τὸ ἐσκάωσες;

ΑΧ. Πῶς νὰ τὸ σκώσω; εἶναι βαρὺ ἀν μολύβι.

Π. Ἐχεις δίκαιον· ἔχει μέσα βιβλία.

ΑΧ. Βήθηα κομματάκι.

Π. Ἐμπρός! (Ὁ ἀχθοφόρος τῇ βοήθειᾳ τοῦ Παύλου λαμβάνει τὸ κιβώτιον.)

ΑΧ. Μωρὲ βάρος!

Π. Ἐμπρός! δρόμο! καὶ σὲ βοηθῶ κ' ἐγώ! — Ἄ! τὴν ἐγλύτωσα πλέον! Δόξα σοὶ ὁ Θεός! —

ΜΠ. Ἐλὰ δρόμο! καὶ σὲ βοηθῶ κ' ἐγώ! σὲ τσακώσῃ, κῦρ Παῦλε! (Συλλαμβάνει αὐτὸν ἐκ τοῦ ὠτός.)

Κ. (συγχρόνως.) Ἐλα δρόμο καὶ σὲ βοηθῶ κ' ἐγώ! (Συλλαμβάνει ὁμοίως τὸν ἀχθοφόρον.)

ΑΧ. (ἀφίνων τὸ κιβώτιον.) — Τί εἶναι αὐτὸ πάλιν; νὰ φωνάζω; — Κλέφταις! κλέφταις! γείτονες βοήθειαν!

Κ. Ἄχ! βρωμόσκυλο! μοῦ ἔσπασες τὰ πόδια!

Π. Σούτ! Νὰ σὲ πάρῃ ὁ διάβολος!

Κ. (πρὸς τὸν ἀχθοφόρον.) Ἄ! δὲν εἶσαι σὺ, κῦρ Παῦλο;

ΑΧ. Δὲν εἶμαι, δὲν εἶμ' ἐγώ.

ΜΠ. Νάτος, ἐδῶ εἶναι. Πῶς ἤθελες νὰ φύγῃς πουλάκι μου;

Π. — Τώρα εἶναι λάσπη ἡ δουλειά. —

ΜΠ. Ὅστε ἓνα ἀντίο νὰ μὴ μᾶς εἶπῃς! τί διάβολο τόσο ἀκατάδεκτος!

Π. (γονυκλιτής.) Ἡμᾶρτον! συγχώρησιν! λυπηθῆτέ με!

Κ. Ποῦ ἀκούω ἐγώ ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια; βέβαια πάλιν προσπαθεῖς νὰ μᾶς γελᾷσῃς. Μπαρμπαγιάννη! βάστα τον καλὰ

ΑΧ. — Αἴ! κ' ἐγὼ τώρα τί νὰ κάμω; — Ἀφεντικὰ ἔχετε τὴν ἀνάγκην μου;

Κ. Μαζὴ μ' αὐτὸν θὰ σὲ πᾶμε εἰς τὴν ἀστυνομία.

Π. — Δυστυχία μου! Τώρα πλέον, Παῦλε, δὲν θὰ τὴν γλυτώσῃς! —

ΑΧ. (ἀποσπώμενος βιαίως.) Ἄν μὲ ξαναἰδῆτε. (Τρεπόμενος εἰς φυγὴν) Ἐπῆρα ἐγὼ τὸ τάλληρο!

Κ. Ἄχ! μᾶς τὴν ἔφτιασε!

ΜΠ. Δὲν πειράζει· τί πταίει αὐτός. Ἐλα, ἀκολούθει μὲς κῦρ Παῦλε, εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Π. Ὡ! ἀφήσατέ με! συγχωρήσατέ με! ἐδιορθώθην πλέον ἀπὸ τὰ σημερινὰ παθήματα.

Κ. Τίποτε! τίποτα! ἐμπρός! σήμερον ὠρκίσθηκα πῶς ἂν σὲ ξανατσακώσω... ἐτελείωσεν...

Π. (προσπαθῶν νὰ διαφύγῃ.) Σὰς παρακαλῶ, ἀφήσατέ με.

Κ. καὶ ΜΠ. Τίποτα! ἐμπρός!

Σ Κ Η Ν Η ΙΕ'.

ΠΕΡ. (εἰσερχόμενος) — Τί νὰ συμβαίνει; ἄραγε αὐτοῦ; — (Πλησιάζων) Τί τρέχει, κύριοι;

Κ. — Ὁ Περικλῆς! ὁποῖα κατασχύνη! —

Π. — Τί τρέχει; Νὰ ἓνας κύριος ποῦ φεύγει νόχτα γιὰ τὰ χρέη του. Μπᾶ! σὺ εἶσαι, κύριε Περικλῆ! ἴδου νέος μάλαμα!

ΠΕΡ. (πλησιάζων πρὸς τὸν Παῦλον.) Σὺ εἶσαι, Παῦλε; Φίλε τί δυστύχημα!

Π. Φίλτατε! πῶς ἐδῶ! Ἄ! τί ἐντροπή!

ΠΕΡ. Ἐκ λέξεων τινων, τὰς ὁποίας ὁ φίλος σου Κλέων μοι εἶπεν, ἐνόησα ὅτι κάτι θὰ συμβῆ, καὶ διὰ τοῦτο ἤλθον. Καὶ πόσα, κύριοι, σὰς χρεωστεῖ;

Κ. Ἐμένα τριακόσιαι δραχμαίς.

ΠΜ. (συγχρόνως.) Κ' ἐμένα ὀγδοῦντα.

ΠΕΡ. Λοιπὸν ἀφήσατέ τον καὶ ἔλθετε εἰς τὴν οἰκίαν μου διὰ νὰ σὰς πληρώσω.

Π. Φίλε ἀγαθέ! καὶ σὺ τί θὰ κάμῃς;

ΠΕΡ. Μὴ σὲ μέλη· ἔχω πίστωσιν.

Κ. — Ἄχ! ἔχει μιά καρδιά χρυσή! ἀφοῦ μᾶς πληρώσῃ, τί θὰ κάμῃ αὐτός ὁ νέος χωρὶς χρήματα, ἕως νὰ λάβῃ ἄλλα; Αἴ! τάπεράσασα! καὶ εἶμαι βέβαιος πῶς δὲν θὰ χάσω. — Κύριε Περικλῆ, ἐπειδὴ δὲν εἶσαι βέβαια πλούσιος ἄνθρωπος μοῦ πληρώνεις τώρα μόνον τὰ μισὰ, ἕως ποῦ νὰ διορθωθῇ αὐτὴ ἡ δουλειά· διὰ τὰ ἄλλα μένει μόνον ἐγγυητής.

ΜΠ. Ἄς ἦναι καὶ εἰς ἐμὲ τὰ ἴδια.

ΠΕΡ. Πᾶμε λοιπὸν νὰ σὰς πληρώσω.

Κ. Ὅχι ἀκόμα! ἄς μὴ μείνῃ ἡ δουλειὰ στή μέσῃ· ὁ φίλος σου ὁ Παῦλος ἕως τώρα ἠπάτα μίαν νέαν, ἡ ὁποία τὸν ἀγαποῦσε τρομερὰ. Σήμερον ὅμως ὅλα τὰ ἐνόησε καὶ πολὺ φοβοῦμαι μήπως κακοπάθῃ ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν τῆς· κάτι πρέπει νὰ γείνη καὶ γι' αὐτὴ νομίζω... ἀλλὰ ξέρω κ' ἐγὼ πάλι...

Π. Ὁρκίζομαι εἰς τὴν τιμὴν μου καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ φίλου μου ὅτι θὰ προσπαθῆσω μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις μου διὰ νὰ ἰκανοποιήσω τὴν ἀγάπην τῆς ὅπως ἀρμόζει! Εὐχαριστῶ δὲ καὶ σὰς, διότι ἐγένεατε αἴτιοι νὰ ἀνοιχθῶν οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ νὰ ἴδω εἰς ποῖον βάρθρων θὰ ἐπιπτον, ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως φίλου ἀγαθοῦ.

Κ. καὶ ΜΠ. Πᾶμε τὸ λοιπὸν.

Ο ΕΠΙΓΕΙΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ.

Ὁ τερπνότερος ἐκείνος ἐν Ἐδὲν παράδεισος, (1) ἢ ὁ Ὑψιστος Δημιουργὸς εἰς κατοικίαν τῶν ἀθῶων καὶ τρισολβίων ἡμῶν προπατέρων προώρισεν, οὕτως ἐν τῷ Β'. τῆς Γενέσεως κεφαλαίῳ περιγράφεται « Καὶ ἐφύτρευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατὰ τὰ ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε. Καὶ « ἐξανέτειλεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ζῴλον ὠραῖον εἰς ὅσας ἔρασαν καὶ κἀλὸν εἰς βρώσιν καὶ τὸ ζῴλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ

(1) Ἡ λέξις παράδεισος ἐβραϊκὴ ἢ χαλδαϊκὴ οὖσα, κυρίως σημαίνει κήπον πολυανθὴ καὶ διαφόρων καρπίμων δένδρων πλήρη.

« τοῦ παραδείσου... Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδὲμ ποτίζων τὸν παράδεισον. Ἐκείθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρ- « χάς· ὄνομα τῶ ἐνὶ Φισὼν· οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν « Εὐλάτ... καὶ ὄνομα τῶ ποταμῶ τῶ δευτέρῳ Γεὼν οὗτος « ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν Αἰθιοπίας. Καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος « Τίγρης· οὗτος ὁ προπορευόμενος κατέναντι Ἀσσυρίων· ὁ δὲ πο- « ταμὸς ὁ τέταρτος Εὐφράτης ». Ὅσον ἀπλῆ, καθαρὰ καὶ σα- φῆς ἡ περιγραφή αὐτῆ τοῦ ἱεροῦ καὶ θεοπνεύστου ἱστορικοῦ ὑ- πάργει, τόσο δυσχερὲς, καὶ σχεδὸν ἀδύνατον ὑπῆρξεν ἅπασι τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχοληθεῖσιν ἀρχαίοις τε καὶ νεωτέροις σοφοῖς, ὅπως ἀκριβῶς ὀρίσωσι, ποῦ γῆς ὁ περιγραφόμενος οὗ- τος πολυθρύλλητος κήπος ἔκειτο. Καὶ ὅτι μὲν ἡ λέξις Ἐδὲν ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς ἀσιατικαῖς γλώσσαις τόπον ἐν γένει τερ- πνὸν καὶ γόνιμον, ἄφθονον καὶ γλυκὴν σημαίνει, ὅλοι οἱ σοφοὶ γλωσσολογοῦντες τῶν τῆς Ἀσίας γλωσσῶν συνωδᾷ πρὸς ἀλλήλους ἀποφαίνονται, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο προσχηρικὸν οὐ πολλὰς τῆς Ἀσίας χώρας ἀπεδίδοτο, οὐδεμίαν ἀμφιβολία, ὅτι οἱ δύο με- γάλιοι ποταμοὶ Τίγρης καὶ Εὐφράτης, οἱ ἐν τῇ μωταϊκῇ μνημο- νεύμενοι περιγραφῇ, εἰσὶν οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ ἐν τῇ ἱστορικῇ χρέ- νοις τὸ αὐτὸ φέροντες ὄνομα, οὐδεὶς διασταγμός· ποῦ δὲ οἱ δύο οὗτοι διάσπῃσι ποταμοὶ εἰς ἓν συνενοῦμενοι, εἰς τέσσαρας ἔπει- τα βραχίονας διεχωρίζοντο, τοῦτο, ὅπως ὀρίσθη, τοῖς πᾶσι λίαν δυσχερὲς ἔδοξεν ἐν τούτῳ πᾶσα σπουδαία ἔρευνα ναυαγῆ, οὐδένα λόγου ἄξιον καρπὸν ἀποφέρουσα.

Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἀρχαίων ὁ χαλκέντερος Ὁριγένης καὶ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, καὶ τινες ἄλλοι οὐ τῶν ἄγαν, πολλαχῶς διατείνον- ται, ὅτι οὐδέποτε ἐπὶ τῆς γῆς ὑπῆρξε παράδεισος, τὰ ἐν τῇ Γε- νέσει περὶ αὐτοῦ λεγόμενα ἀλληγορικῶς ὅλως καὶ κατ' ἀρέσκειαν ἰδίαν ἐρμηνεύοντες. Ἄλλοι δὲ πάλιν τούτων πολλῶ τολμηρότεροι ἐκτὸς τοῦ κόσμου αὐτὸν ἔθεντο· ἀλλὰ περιττὴ τότε πάντως ἂν εἴη ἡ ἐν τῇ Γενέσει λεπτομερὲς περιγραφή. Ἐτεροι δὲ τέλος τῶν τε πρώτων καὶ τῶν δευτέρων πολλῶ κάρρονες καὶ σοφώτεροι, περιττὴν ἐντελῶς καὶ ἀνωφελεῖς πᾶσαν περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ- το ἔρευναν ἔκριναν, ἄτε δὴ τοῦ παγκοσμίου κατακλυσμοῦ καὶ τὸν παράδεισον σὺν τοῖς ἀνθρώποις καταστρέψαντος, καὶ τὴν χώραν, ἐν ἣ ἔκειτο ἄρδην μετατρέψαντος.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἡμεῖς οὐδὲ περιττὸν οὐδ' ἀνωφελὲς ὅλως νομίζομεν, ἐὰν τὰς κυριώτερας τῶν διαφόρων σοφῶν γνώμας πε- ρὶ τοῦ ἐπιγείου παραδείσου ἐνταῦθα δι' ὀλίγων παραθέμενοι, τὴν πιθανώτεραν καὶ μάλλον πρὸς τὴν ἀλήθειαν προσεγγίζουσαν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ὑποδείξωμεν.

Οἱ μὲν οὖν Ἐιδέγγερος, Τεκλέρκιος καὶ Πατὴρ Ἀβραάμ τὸν μὲν Χρυσορρόαν ἀντὶ τοῦ Φισὼν, τὸν δὲ Ὁρόντην ἀντὶ τοῦ Γεὼν δεγόμενοι, τιθέασιν τὸν Παράδεισον ἐν Συρίᾳ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Χρυσορρόα, τοῦ Ὁρόντου καὶ τοῦ Ἰορδάνου (1)· ἀλλ' ἡ θέ- σις αὕτη οὐδὲν κοινὸν καὶ συνᾶδον πρὸς τὴν μωσαϊκὴν περιγρα- φὴν ἔχει. Ἄλλοι δὲ πάλιν, ὁ Σαμφών, ὁ Βελάνδος καὶ ὁ Καλμέ- τηρ τὸν μὲν Φισὼν εἰς Φάσιν, τὸν δὲ Γεὼν εἰς Ἀράξην (2) με- τατρέποντες, καὶ τὴν μὲν γῆν Εὐλάτ ἐν Κολχίδι, τὴν δὲ Χοῦς (Αἰθιοπίαν) ἐν τῇ σημερινῇ Χουσιστᾶν τιθέντες, τοποθετοῦσι τὴν Ἐδὲμ ἐν Ἀρμενίᾳ (3). Καὶ ἡ γνώμη ὅμως αὕτη παρασάγγα

(1) Ἐνταῦθα ποῦ τιθέασιν τὸν Παράδεισον καὶ τῶν Μωαμεθανῶν οἱ σοφώτεροι.

(2) Τὸ ὄνομα Ἀράξης τὴν αὐτὴν ἔχει σημασίαν πρὸς τὸ Ἐβρ. Γεὼν. Ἀμφότερα δὲ σημαίνουσιν ὀρηκτικὸς.

(3) Τῇ γνώμῃ ταύτῃ ἐπόμενος φαίνεται καὶ Εὐγένιος Βορέ, διὰ τὰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων διάφορα φρονῶν, ὅτι τὸν Γεὼν διὰ τοῦ Κύρου (ἄρμεν. Γοῦρ.) ἀντικαθίστησι.

ὄλους μακρὰν τῆς ἀληθείας ἀπέχουσα οὐδεμίαν ἔχει πιθανότητα διότι ἡ Γραφή, ῥητικῶς λέγουσα « ποταμὸς ἐκπορεύεται ἐξ Ἐδέμ ποτίζειν τὸν παράδεισον » ἐκείθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς » οὐδ' ἀμυδρῶς πως δίδωσιν ἡμῖν, ὅπως ἐν τῇ πηγῇ τεσσάρων ποταμῶν τὸν παράδεισον κείμενον θῶμεν.

Ἐτέρα δὲ γνώμη εἶναι ἡ τοῦ Ἀρδουίνου καὶ ἄλλους συγχοῦς ἔχοντος ὀπαδούς, ὅστις τὴν μὲν λέξιν Ἰορδάνης εἰς τὰ Γιόρ Ἀδεν ἀλαδὴ ῥύαξ Ἀδεν ἀναλύων, τὴν δὲ λέξιν Γεννησαρέτ εἰς τὰ Γεννάτ Σαρά δηλ. κῆπος τῶν εὐγενῶν, τῶν πρώτων, ἢ πρώτος κῆπος, τὴν Ἐδέμ ἐν Παλαιστίνῃ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου καὶ πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ τοποθετεῖ.

Ὁ δὲ Hartemann ἀντικαθιστὰς ἀντὶ μὲν τοῦ Φισῶν τὸν Φάσιν, ἀντὶ δὲ τοῦ Φεῶν τὸν Ὄζον, καὶ ἀντὶ τῆς Εὐίλατ τὴν Κολχίδα, ἀντὶ δὲ τῆς Αἰθιοπίας (Χοῦς) τὴν Βακτριανὴν, τίθησι τὴν Ἐδὲν ἐν τῷ πλουσίῳ τῆς Κασιμηρίας πεδίῳ ὁ Butleman ὅμως θέλει αὐτὴν ἐν Ἰνδίας ὅθεν κατ' αὐτὸν Φισῶν μὲν ἐστὶν ὁ Βησύγγας, Γεῶν δὲ ὁ Γάγγης, Τίγρης δὲ (παρ' Ἑβραίοις Ἐδδέκελ) ὁ Ἰνδός.

Ἄλλοι δὲ, ὁ Κλημέγκιος, ὁ Βοχάρδος, ὁ Στέφανος Μορίνος καὶ ὁ σοφὸς Οὐέτιος, τῶν ἄλλων πολλῶ πιθανώτερα καὶ τῇ ἀληθείᾳ ἐγγύτερα, ἐπ' ἐμοὶ κριτῇ, φρονοῦντες, τιθέασιν τὴν Ἐδέμ ἐν τῇ γῇ Σενναάρ, τῇ σήμερον Βαγδατῖα, τηροῦντες τὰ ὀνόματα τῶν δύο μεγάλων ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου, καὶ τῶν μὲν Γεῶν διὰ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὸν δὲ Φισῶν διὰ τοῦ δυτικοῦ βραχίονος τοῦ Τίγρητος ἀντικαθιστάντες, καὶ ἐν τῇ σήμερον Χουσιστάν τὴν γῆν Χοῦς (Αἰθιοπία) τιθέντες. Κατὰ τὴν γνώμην λοιπὸν ταύτην, πασῶν πιθανωτάτην, κατ' ἐμὲ οὖσαν, ἡ Ἐδέμ ἔκειτο ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ἐκ τῆς συμβολῆς τοῦ Τίγρητος καὶ Εὐφράτου γινομένου ποταμοῦ, ὅστις, νῦν Ἀράβων ποταμὸς καλούμενος, εἰς τέσσαρας ἀφορίζεται ἀρχάς, ἦτοι βραχίονας, εἰς τὸν Περσικὸν ἐκβάλλοντας κόλπον.

(Ἐκ τοῦ Εὐαγγελικοῦ Κήρυκος) *Ἰερ. Μυριαρθεύς.*

ΔΙΑΤΙ ΝΑ ΣΕ ΓΝΩΡΙΣΩ ;

Τῷ

Διατί ἐνῶ ἡσύχως αἱ ἡμέραι μου ἐπέρουν
Κ' ἐβλεπον καλὰ τὰ πάντα, καὶ εὐδαίμων ἤμην τόσον,
Ν' ἀπολέσω τὴν γαλήνην ἡμερῶν μου τῶν προτέρων,
Καὶ ἀνίατον καρδίας νὰ νοσήσω, αἶμου! νόσον!
Ἐνῶ ὑπνωττον ἠδέως, διατί νὰ ἐξυπνήσω ;
Διατί νὰ σὲ γνωρίσω ;

Λοιπὸν εἶναι πεπρωμένον νὰ παρέρχηται ταχέια
Καὶ νὰ σβέννυται ὡς λάμψις ἀστραπῆς πάσα ἐλπίς μας ;
Μόλις αἰσθανθῶμεν, μόλις τί καλεῖται εὐτυχία,
Τιμωρὸς ἢ δυστυχία νὰ παρίσταται ἐμπρὸς μας ;
Δυστυχῆς ἀφοῦ τοσοῦτον ἐμελλον νὰ καταστήσω,
Διατί νὰ σὲ γνωρίσω ;

Εἶναι σφάλμα μου ἀνίσως χεῖλη βλάβσημα ἀνοίγω,
Καὶ τὴν τύχην καταρῶμαι, ἥτις σ' ἔφερον ἐμπρὸς μου ;
Ἐὰν θίγουσα τὴν λύραν εὐθυμον χορδὴν δὲν θίγω,
Καὶ ἂν πρὶν ἀνθίσουν τ' ἄνθη ἔπαιον τοῦ ἑαρός μου ;
Διατί εἰς τὸ στήθος πένθος τόσον νὰ ἐγκλείσω ;
Διατί νὰ σὲ γνωρίσω ;

Διατί πάντοτε ξένος νὰ μὴ μείνης δι' ἐκείνην,

Ἦτις αὐριον μακρὰν σου ἀκουσίως τῆς θὰ φύγη
Φέρουσα ὡς σύντροφόν τῆς ἀτελεύτητον ὁδόνην
Καὶ ὑπόχρεως τοὺς στόνους καὶ τὸ δάκρυ τῆς νὰ πνίγη ;
Διατί μακρὰν σου τόσον ἀφοῦ ὄρισται νὰ ζήσω,
Διατί νὰ σὲ γνωρίσω ;

Τί, τί πταίω ἂν σὲ φεύγω, ἀφοῦ μαύρη εἰμαρμένη
Μὲ βιάζει νὰ σὲ φύγω, καὶ ἀεμίαν τῆς μὲ σύρει ;
Ἡ καρδία αἰωνίως, σταθερὰ, πιστὴ θὰ μένη...
Πάντοτ' ἡ ἀνάμνησίς σου θὰ μὲ τήκη νὰ μὲ φθείρη...
Μὴ, ἀφοῦ θερμῶς τοσοῦτον ἐρθασα νὰ σ' ἀγαπήσω,
Φοβήθῃς νὰ λησμονήσω...

Ἀθήνησι (1873)

Φωτεινὴ Α. Οἰκορομίδου.

Ἡ ΤΥΨΙΣ ΜΟΥ.

ᾠ! ἄλλοτ' ἰκετευτικῶς μ' ἠτένιζεν ἐκείνη,
Καὶ λόγους μοὶ ἀπέτεινε γλυκεῖς καὶ μελιχλίους
Ἐρως φλογώδης τὴν ψυχὴν τῆς κόρης συνεκίλει,
Ἐνῶ ἐγὼ τὴν ἐρευγον, λόγους ζητῶν μυρίους!

Ἄεν ἠσθανόμην ἔρωτα! Ἠγάπων τότε ἄλλην...
Κ' ἦτον ἡ ἄλλη δι' ἐμὲ θρησκεία καὶ θεότης,
Καὶ ἐθεώρουν τὴν ἀβρὰν τῆς ἄλλης μου ἀγκάλην
ᾠς τῆς γῆς ταύτης τὴν Ἐδέμ... ᾠ! τάλαινα νεότης!

Εἰς πόσας περιπλέεσαι παγίδας! Ἡ καρδία
Εἶναι ὁ πρῶτος σου ἐχθρὸς ὁ εἰς αὐτὰς σε σύρων.
Μ' ἠγάπησεν ἡ περιπαθὴς καὶ τρυφερὰ Μαρία,
Ἐνῶ ἐγὼ ἐλάτρευον κόρην ψευδῆ ὀνείρων!

Ἡ πρώτη μ' ἀφθαλμοῦς ὑγρούς, μ' ἀβρὸν καὶ πάλλον στήθος
Ἐζήτησε μίαν λέξιν μου, μίαν ν' ἀκούσῃ μόνον,
Κ' ἐγὼ ἐβάδιζον ἐμπρὸς μ' ἀλλόφρον τότε ἦθος...
ᾠ! τὴν ζωὴν ἐλάκτιζον, κ' ἐζήτησαν τί; τὸν πόνον!

Ἐζήτησαν τῶν ὀνείρων μου τὴν θελακτικὴν παρθένον,
Καὶ αὐτὴ μὲ ἠγάπησε καθὼς γυνὴ ἐράται.
Μ' ἠγάπησεν ἐπὶ στιγμὴν μὲ ὄμμα δακρυοσπένον,
Ἄλλ' εἶτα μ' ἐλησμονήσασεν... πάς τῆς παλμὸς κοιμᾶται.

Τῆς πρώτης ἔκαιε δεινῶς ὁ ἔρως τὴν καρδίαν.
Αἴτης κρατῆρ τὸ στήθος τῆς ἐγένετο τὸ πάλλον.
ᾠ! πόσον μοὶ προσέφερον ἡ τάλαινα λατρείαν!
Ἄλλ' εἰς τῆς τρικυμίας τῆς ἐκόψευσαν τὸν σάλλον!

Τῶν ἠφαιστειῶν ὁ κρατῆρ, ἀφοῦ παντοῦ τοξεύσει
Μετὰ μανίας φοβερᾶς πυρὸς παμφάγον κύμα,
Τέλος σιγῆ καὶ πέριξ τοῦ τὴν λάβαν θὰ σωρεύσῃ,
Τότε σιγὴ καὶ νέκρωσις, τότε σποδὸς καὶ μνημα!

Οὕτω συνέβη κ' εἰς αὐτὴν. Ἐρως φλογώδης, πόθοι,
Κατέβαλον τὸ σθένος τῆς, ἀπηύδησεν ἐρῶσα.
Ἡ καίουσα καρδία τῆς ἐν τέλει ἐτεφρώθη,
Καὶ ἐβλεπε τὸν οὐρανόν, μηδὲν, μηδὲν ὄρωσα.

Κ' ἐγὼ ἤμην ὁ δῆμιος τῶν φλογερῶν τῆς πόθων,
Ἡ ἀπαισία ἀφορμὴ τῆς θείας τῆς ὁδόνης!
Καὶ τώρα... ἀκρωμένους τοῦ κύματος τὸν ῥέθον
Νομίζ' ὅτι παράπονον καὶ γόος εἶναι ἐκείνης!...
Ἀθήνησι (1873).

Α. Σ. Λιβαθηρόπουλος.